मासिक चालू घडामोडी ऑक्टोबर २०२१

byjusexamprep.com

मासिक चालू घडामोडी नोवेम्बर 2021

महत्वाच्या बातम्या: राज्य

लोकशाही भोंडला स्पर्धा

- देशातील लोकशाही व्यवस्थेला बळकटी देण्याच्या उद्देशाने राज्य निवडणूक कार्यालयाने यंदा लोकशाही भोंडला स्पर्धेचं आयोजित केली आहे.
- आधुनिक गाण्यांद्वारे लोकशाही आणि हुकूमशाही यातील फरकाची सामान्य जनतेला जाणीव करून देणे हा या स्पर्धेचा मुख्य उद्देश आहे.
- या स्पर्धेतून महिला त्यांच्या मतदानाचा हक्क आणि लोकशाही मूल्यांचा विचार करतील.
- परंतु तुम्ही अशी गाणी देखील तयार करू शकता जी स्त्रीला मतदार म्हणून नोंदणी करण्यास प्रवृत्त करते किंवा लग्नानंतर तिचे नाव बदलते.
- लोकगीतातील स्त्रीपेक्षा आजची स्त्री अधिक स्वतंत्र आणि निर्णायक आहे हे लक्षात घेता, लोकशाही मूल्यांवर आधारित गाव आणि देशाच्या विकासाला प्राधान्य देणाऱ्याला निवडण्यासाठी ती तिच्या लोकप्रतिनिधीकडे असं आवाहन गीतांमधून करता येईल.

Source: Newsonair

सार्वजनिक वाहतुकीमध्ये रोपवे सेवा

- वाराणसी लवकरच सार्वजनिक वाहतुकीमध्ये रोपवे सेवा वापरणारे पहिले भारतीय शहर बनेल.
- वाहतुकीची कोंडी कमी करण्यासाठी कॅन्ट रेल्वे स्टेशन (वाराणसी जंक्शन) ते चर्च स्क्वेअर (गोडौलिया) पर्यंत जगातील तिसरा आणि भारताचा पहिला सार्वजनिक वाहतूक रोपवे बांधण्याचा प्रस्ताव आहे.

- या रोप -वेच्या कामामुळे काशी विश्वनाथ मंदिर आणि दशाश्वमेध घाटात सहज प्रवेश मिळेल.

Source: news1

सखी प्रेरणा भवन

- 'सखी प्रेरणा भवन' हा अभिनव प्रयोग नंदुरबार जिल्ह्यातील ग्रामीण भागात राबवला जात आहे.
- किशोरवयीन मुली आणि महिलांसाठी नंदुरबार जिल्ह्याच्या ग्रामीण भागात 'सखी प्रेरणा भवन' नावाचा अभिनव प्रयोग प्रथमच राबवला जात आहे.
- स्त्रियांना मासिक पाळीसारख्या अत्यंत नाजूक आणि अस्पष्ट विषयावर उघडपणे चर्चा करायला वेळ लागतो. नंदुरबार तालुक्यातील श्रीरामपूरसारख्या छोट्या गावातून सखी प्रेरणा भवनातून हीच चर्चा सुरू झाली आहे.
- सखी प्रेरणा भवन हे गाव पातळीवर महिलांसाठी प्रतिष्ठित कक्ष आहे.
- तसेच सॅनिटरी पॅड असलेल्या महिलांना त्यांच्या समस्या सोडवण्यासाठी मदत होईल.
- सखी प्रेरणा भवनाची संकल्पना श्रीरामपूर ग्रामपंचायत आणि फिनिश सोसायटी यांनी संयुक्तपणे केली आहे.

Source: newsonair

विमान इंजिन दुरुस्ती केंद्र

- विमान आणि हेलिकॉप्टर इंजिनची दुरुस्ती आणि देखभाल करण्यासाठी नागपुरात 'इंजिन हॉस्पिटल एमआरओ' सुरू होत आहे.
- हे केंद्र मार्च 2023 पर्यंत कार्यान्वित होईल.
- नागपुरातील खासगी कंपनीचे एकमेव इंजिन दुरुस्ती केंद्र देशातील पहिले प्रकार असेल.
- कल्पना सरोज ग्लोबल एव्हिएशन प्रा. लि. च्या (KSGA) नागपुरातील प्रस्तावित 'इंजिन हॉस्पिटल MRO' भूमिपूजन करण्यात आले.
- हे केंद्र वर्षाला 40 ते 60 इंजिनांची देखभाल आणि दुरुस्ती करेल.
- यासाठी कल्पना सरोज एव्हिएशनने मिहान-सेझमध्ये 1 एकर जमीन घेतली आहे.

Source: Loksatta

byjusexamprep.com

महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग

- रूपाली चाकणकर यांची महाराष्ट्र राज्य महिला आयोगाच्या अध्यक्षपदी नियुक्ती करण्यात आली आहे.
- यासंदर्भात राज्य सरकारने अधिसूचना जारी केली आहे.
- ही नियुक्ती पुढील तीन वर्षांसाठी असेल.
- 4 फेब्रुवारी 2020 रोजी विजया रहाटकर यांनी महाराष्ट्र राज्य महिला आयोगाच्या अध्यक्षपदाचा राजीनामा दिला होता. त्यानंतर हे पद रिक्त होते.

रूपाली चाकणकर बद्दल

- त्यांचा जन्म दौंड येथील शेतकरी कुटुंबात झाला.
- त्यांनी रयत शिक्षण संस्थेच्या साधना महाविद्यालयात शिक्षण घेतले.
- अधिकारी होण्यासाठी स्पर्धा परीक्षांचा अभ्यासही केला.

महाराष्ट्र राज्य महिला आयोगाबद्दल

- महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग एक वैधानिक संस्था आहे. हा कायदा महाराष्ट्र अधिनियम 1993 अंतर्गत स्थापन करण्यात आली आहे.

Source: Loksatta

कुशीनगर आंतरराष्ट्रीय विमानतळ

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी उत्तर प्रदेशातील कुशीनगर आंतरराष्ट्रीय विमानतळाचे उद्घाटन केले.
- कुशीनगर येथील महापरिनिर्वाण मंदिरात अभिधम्म दिनानिमित्त आयोजित कार्यक्रमात ते सहभागी झाले.
- त्यांनी कुशीनगरच्या राजकिया वैद्यकीय महाविद्यालयाची पायाभरणी केली.
- उत्तर प्रदेशमध्ये आता 3 आंतरराष्ट्रीय विमानतळ आहेत.
- कुशीनगर आंतरराष्ट्रीय विमानतळ व्यतिरिक्त, दोन कार्यरत आंतरराष्ट्रीय विमानतळ आहेत - लखनऊ येथील चौधरी चरण सिंह आंतरराष्ट्रीय विमानतळ आणि वाराणसी येथील लाल बहादूर शास्त्री आंतरराष्ट्रीय विमानतळ.

Source: PIB

byjusexamprep.com

महाराष्ट्र राज्य ग्रामीण जीवनोन्नती अभियान

- महाराष्ट्र राज्य ग्रामीण उपजीविका अभियानांतर्गत म्हणजेच उमेद, पुणे जिल्ह्यात जिल्हा परिषद गट एक उत्पादन प्रकल्प राबविण्यात येणार आहे.
- या मोहिमेद्वारे ग्रामीण भागातील महिलांना कृषी आणि बिगरशेती उपजीविकेसह तांत्रिक आधुनिकीकरण उपलब्ध होणार आहे.

Source: Newonair

सर्वात शाश्वत वाहतूक व्यवस्था असलेले शहर

- केरळला 'सर्वात शाश्वत वाहतूक व्यवस्था असलेल्या शहरासाठी' पुरस्कार मिळाला आहे.
- कोची शहरातील वाहतूक सुविधा वाढविण्यासाठी कोची मेट्रो, वॉटर मेट्रो आणि ई-मोबिलिटी यासारख्या - राबविलेल्या प्रकल्पांच्या स्मरणार्थ हा पुरस्कार देण्यात आला आहे.
- कोची ओपन मोबिलिटी नेटवर्कची निर्मिती, ज्याने विविध वाहतूक सुविधांचे डिजिटायझेशन आणि एकात्मिकतेने देखील पुरस्कार जिंकण्यास मदत केली.
- केंद्रीय गृहनिर्माण आणि शहरी व्यवहार मंत्री हरदीप सिंग पुरी यांच्या हस्ते दिल्लीत हा पुरस्कार प्रदान करण्यात येणार आहे.

Source: Indian Express

महाराष्ट्र महानगरपालिका आणि नगरपालिका

- गेल्या दहा वर्षांत शहरी आणि निमशहरी भागातील लोकसंख्या झपाट्याने वाढल्याने मुंबई वगळता राज्यातील सर्व महापालिका आणि नगरपालिकांमध्ये नगरसेवकांची संख्या वाढविण्याचा निर्णय राज्य मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत घेण्यात आला.
- सध्या राज्यात मुंबईसह 27 महानगरपालिका आणि 379 नगरपालिका - नगर पंचायती आहेत.
- दर 10 वर्षांनी होणाऱ्या जनगणनेच्या आधारे महानगरपालिकेतील नगरसेवकांची संख्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात नगरविकास विभाग ठरवते.
- सध्या महानगरपालिकांतील सदस्य संख्या किमान 65 आणि कमाल 175 आहे.
- नगरपरिषदेतील सदस्य संख्या किमान 17 व कमाल 65 आहे.
- मुंबई महापालिकेने सदस्यसंख्या वाढवली नाही.मुंबईतील सध्याची 227 सदस्यसंख्या कायम ठेवली जाईल.
- 2011 च्या जनगणनेच्या आकडेवारीच्या आधारे नगरपालिकांमधील नगरसेवकांची सध्याची संख्या निश्चित करण्यात आली आहे.
- गेल्या दहा वर्षांतील लोकसंख्या वाढीचा सरासरी दर लक्षात घेता सरकारने महानगरपालिका आणि नगरपरिषदांमधील किमान सदस्य संख्या सरासरी 17 टक्क्यांनी वाढविण्याचा निर्णय घेतला आहे.

महानगरपालिका :

- 3 ते 6 लाख लोकसंख्या- किमान 76 - कमाल 96
- 6 ते 12 लाख लोकसंख्या - किमान 96 - कमाल 126
- 12 ते 14 लाख लोकसंख्या - किमान 126 - कमाल 156
- 24 ते 30 लाख लोकसंख्या - किमान 156 - कमाल 168
- 30 लाखांहून अधिक लोकसंख्या - किमान 168 - कमाल 185

नगरपालिका :

- वर्ग अ - 40 ते 75
- वर्ग ब - 25 ते 37
- वर्ग अ - 20 ते 25

Source: Loksatta

महत्वाच्या बातम्या: भारत

'इंडिया डबल ए प्लस स्टेबल' पत मानांकन

- नवी मुंबई महानगरपालिकेला 2020-21 या आर्थिक वर्षासाठी "इंडिया डबल ए प्लस स्टेबल" चे सर्वोत्तम क्रेडिट रेटिंग घोषित करण्यात आले आहे.

- इंडिया रेटिंग अँड रिसर्च (फिच), राष्ट्रीय मान्यताप्राप्त वित्तीय संस्था, दरवर्षी विविध संस्थांचे क्रेडिट रेटिंग प्रकाशित करते.
- नवी मुंबई महानगरपालिकेला मागील सहा वर्षात समान रेटिंग मिळाले आहे.
- अशाप्रकारे, सलग सातव्या वर्षी आर्थिक व्यवहार्यतेचे डबल ए प्लस रेटिंग प्राप्त करणारे नवी मुंबई हे देशातील एकमेव महानगरपालिका आहे.

Source: Newsonair

'आझादी@75' परिषद

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी उत्तर प्रदेशातील लखनौ येथे 'आझादी@75-न्यू अर्बन इंडिया: ट्रान्सफॉर्मिंग अर्बन लँडस्केप' कॉन्फरन्स-कम-एक्स्पोचे उद्घाटन केले.
- पंतप्रधानांनी उत्तर प्रदेशातील 75 जिल्ह्यांमधील 75,000 लाभार्थ्यांना प्रधानमंत्री आवास योजना - शहरी (PMAY -U) घरांच्या चाव्या डिजिटलपणे दिल्या.
- गृहनिर्माण आणि शहरी व्यवहार मंत्रालय (MoHUA) तर्फे 5 ते 7 ऑक्टोबर 2021 दरम्यान 'आझादी का अमृत महोत्सव' चा भाग म्हणून कॉन्फरन्स-कम-एक्सपो आयोजित करण्यात आला होता.

Source: PIB

राष्ट्रव्यापी नदी संवर्धन कार्यक्रम

- केंद्रीय मत्स्यव्यवसाय, पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय मंत्री, परशोत्तम रूपाला यांनी उत्तर प्रदेशातील गड मुक्तेश्वर, ब्रिजघाट येथे रिव्हर रँचिंग प्रोग्रामचा शुभारंभ केला.
- त्याचबरोबर उत्तराखंड, ओरिसा, त्रिपुरा आणि छत्तीसगड या इतर 4 राज्यांनीही देशव्यापी रिव्हर रांचिंग कार्यक्रमात भाग घेतला.
- प्रधानमंत्री मत्स्य संपदा योजना (पीएमएमएसवाय) योजनेअंतर्गत "रिव्हर रांचिंग प्रोग्राम" एक विशेष उपक्रम म्हणून सादर केला जातो.

Source: PIB

गर्भपाताचे नियम

- केंद्र सरकारने नवीन नियमावली अधिसूचित केली आहे ज्यात महिलांच्या काही वर्गांसाठी गर्भधारणा समाप्त करण्याची गर्भधारणा मर्यादा 20 वरून 24 आठवडे करण्यात आली आहे.
- मेडिकल टर्मिनेशन ऑफ प्रेग्नन्सी (सुधारणा) अधिनियम, 2021 अंतर्गत नवीन नियम तयार करण्यात आले आहेत जे मार्च 2021 मध्ये संसदेने पारित केले.
- महिलांच्या श्रेणींमध्ये लैंगिक अत्याचार किंवा बलात्कारातून वाचलेले, अल्पवयीन आणि स्त्रिया ज्यांचा वैवाहिक दर्जा बदलत्या गर्भधारणेदरम्यान बदलतो.
- नवीन नियमांमध्ये मानसिकदृष्ट्या आजारी महिला, गर्भाच्या विकृतीची प्रकरणे ज्यात शारीरिक किंवा मानसिक विकृतींचा मोठा धोका असतो आणि आपत्ती किंवा आपत्कालीन परिस्थितीत सरकारने घोषित केल्याप्रमाणे महिलांचा समावेश होतो.
- मेडिकल टर्मिनेशन ऑफ प्रेग्नन्सी (एमटीपी) कायदा, 1971 मध्ये सुधारणा करण्यासाठी 2021 कायदा मंजूर करण्यात आला.

Source: India Today

भारताचा भौगोलिक उर्जा नकाशा

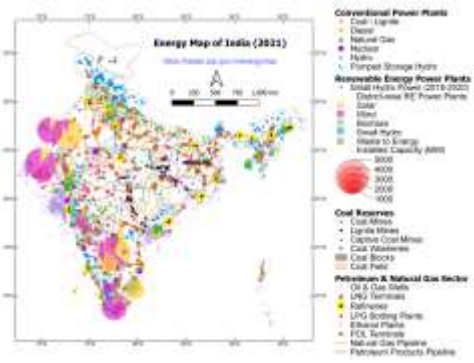

- नीति आयोगाने भारताचा सर्वसमावेशक जीआयएस भू -अवकाशीय ऊर्जा नकाशा लाँच केला.
- NITI आयोगाने भारतीय अंतराळ संशोधन संस्था (ISRO) च्या सहकार्याने भारत सरकारच्या ऊर्जा मंत्रालयाच्या सहकार्याने भारताचा एक व्यापक भौगोलिक माहिती प्रणाली (GIS) ऊर्जा नकाशा विकसित केला आहे.
- जीआयएस नकाशा देशाच्या सर्व ऊर्जा संसाधनांचे एक समग्र चित्र प्रदान करतो जे पारंपारिक उर्जा संयंत्रे, तेल आणि वायू विहिरी, पेट्रोलियम रिफायनरीज, कोळसा क्षेत्रे आणि कोळसा ब्लॉक, अक्षय ऊर्जा पॉवर प्लांट्स वर जिल्हावार डेटा आणि 27 विषयगत स्तरांद्वारे अक्षय ऊर्जा संसाधन क्षमता इ.

byjusexamprep.com

- या नकाशामुळे उपलब्ध ऊर्जा संपत्तीचा वापर करून आपत्ती व्यवस्थापनास मदत होईल.

Source: PIB

पंतप्रधानांची आर्थिक सल्लागार परिषद

- केंद्र सरकारने दोन वर्षांच्या कालावधीसाठी पंतप्रधानांच्या आर्थिक सल्लागार परिषदेची (EAC-PM) पुनर्रचना केली आहे आणि बिबेक देबरॉय हे अध्यक्षपदी कायम आहेत.
- परिषद कोणत्याही समस्येचे विश्लेषण करेल, आर्थिक किंवा अन्यथा, पंतप्रधानांनी त्याचा संदर्भ दिला.
- हे स्थूल आर्थिक महत्त्वाच्या समस्यांना देखील संबोधित करेल.

EAC-PM बद्दल:

- EAC-PM या स्वतंत्र संस्थेची स्थापना सप्टेंबर 2017 मध्ये दोन वर्षांच्या कालावधीसह करण्यात आली.

Source: Business Standard

पेगासस पाळत ठेवण्याचे प्रकरण

- सुप्रीम कोर्टाने पेगासस पाळत ठेवण्याच्या प्रकरणाची 3 सदस्यीय तज्ञ समितीमार्फत चौकशी करण्याचे आदेश दिले.
- सर्वोच्च न्यायालयाचे निवृत्त न्यायमूर्ती आर.व्ही. रवींद्रन यांच्या अध्यक्षतेखाली तज्ज्ञ समिती असेल.
- केंद्र किंवा कोणत्याही राज्य सरकारने भारतीय नागरिकांवर पाळत ठेवण्यासाठी इस्रायली स्पायवेअर पेगासस विकत घेतले आणि वापरले की नाही आणि लक्ष्य केलेल्या लोकांचे तपशील तपासण्यासाठी एक तज्ञ समिती तपास करेल.
- नागरिकांच्या गोपनीयतेच्या अधिकाराचे रक्षण करण्यासाठी सायबर सुरक्षेबाबत कायदेशीर आणि धोरणात्मक चौकटीवर शिफारशी करण्यासही न्यायालयाने समितीला सांगितले आहे.

Source: HT

byjusexamprep.com

महत्वाच्या बातम्या: जग

निसर्ग आणि लोकांसाठी उच्च महत्वाकांक्षा युती (HAC)

- अलीकडेच, भारत अधिकृतपणे निसर्ग आणि लोकांसाठी उच्च महत्वाकांक्षा युती (HAC) मध्ये सामील झाला.
- एचएसीमध्ये सामील होणारा भारत ब्रिक्स (ब्राझील, रशिया, भारत, चीन आणि दक्षिण आफ्रिका) पैकी पहिला आहे.
- प्रकृति आणि लोकांसाठी उच्च महत्वाकांक्षा गठबंधन (एचएसी) कोस्टा रिका, फ्रान्स आणि ब्रिटन यांनी 2019 मध्ये सुरू केले.
- एचएसी हा एक आंतरसरकारी गट आहे ज्याचे अध्यक्ष फ्रान्स आणि कोस्टा रिका आणि यूके द्वारे महासागर सह-अध्यक्ष आहेत.

Source: PIB

अफगाणिस्तानवर जी 20 विशेष बैठक

- अलीकडेच, पंतप्रधान नरेंद्र मोदींनी अफगाणिस्तानवरील 'जी 20 असाधारण शिखर' मध्ये भाग घेतला.
- ही बैठक सध्या इटलीने बोलावली आहे, जी सध्या जी 20 चे अध्यक्ष आहे आणि इटालियन पंतप्रधान मारिओ ड्रॅगी यांच्या अध्यक्षतेखाली आहे.
- मानवी परिस्थितीशी संबंधित बैठकीत विचाराधीन मुद्दे; दहशतवादाशी संबंधित चिंता; आणि अफगाणिस्तान मध्ये मानवाधिकार या मुद्द्यांवर चर्चा झाली.

Source: PIB

'कॉन्फरन्स ऑन इंटरॅक्शन ॲण्ड कॉन्फिडन्स-बिल्डिंग मेझर्स इन आशिया' (CICA) 2021

- परराष्ट्र मंत्री, एस जयशंकर यांनी कझाकिस्तानच्या नूर-सुलतान येथे 'कॉन्फरन्स ऑन इंटरॅक्शन अँड कॉन्फिडन्स-बिल्डिंग मेझर्स इन एशिया (सीआयसीए)' च्या 6 व्या मंत्रीस्तरीय बैठकीला संबोधित केले.
- एस जयशंकर म्हणाले की, भारताचा आंतरराष्ट्रीयवाद (वसुधैव कुटुंबकम) भारताच्या लसी मैत्री उपक्रमाला चालना देतो.

byjusexamprep.com

CICA बद्दल:

- सीआयसीए आशियातील सुरक्षा, शांती आणि स्थिरतेला प्रोत्साहन देण्यासाठी सहकार्य वाढवण्यासाठी एक आंतर-सरकारी मंच आहे.
- सदस्यत्व: 27 सदस्य राज्ये; 9 निरीक्षक राज्ये; 5 निरीक्षक संस्था
- सचिवालय: नूर-सुलतान, कझाकिस्तान
- स्थापना: 14 सप्टेंबर 1999

Source: Indian Express

UNHRC

- संयुक्त राष्ट्राच्या मानवाधिकार परिषदेत (UNHRC) सहाव्या टर्मसाठी (2022-24) प्रचंड बहुमताने भारताची पुन्हा निवड झाली.
- 193 सदस्यांच्या विधानसभेत भारताला 184 मते मिळाली, तर आवश्यक बहुमत 97 होते.

- 76 वी संयुक्त राष्ट्र महासभा (UNGA) ने संयुक्त राष्ट्र मानवाधिकार परिषदेच्या 18 नवीन सदस्यांसाठी निवडणुका घेतल्या, जे जानेवारी 2022 पासून सुरू होणाऱ्या 3 वर्षांच्या कालावधीसाठी सेवा देतील.
- भारताची सध्याची मुदत 31 डिसेंबर 2021 रोजी संपणार होती.

संयुक्त राष्ट्र मानवाधिकार परिषद (UNHRC) बद्दल:

- UNHRC संयुक्त राष्ट्र संघ आहे ज्याचे ध्येय जगभरातील मानवी हक्कांचे संवर्धन आणि संरक्षण करणे आहे.
- अध्यक्ष: नाझत शमीम
- मुख्यालय: जिनेव्हा, स्वित्झर्लंड
- स्थापना: 15 मार्च 2006

Source: India Today

byjusexamprep.com

आंतरराष्ट्रीय सौर युती

- आंतरराष्ट्रीय सौर आघाडी (ISA) ची चौथी सर्वसाधारण सभा 18 ऑक्टोबर ते 21 ऑक्टोबर 2021 दरम्यान आयोजित करण्यात आली होती.
- अध्यक्षस्थानी केंद्रीय मंत्री आर.के. सिंग.

ISA च्या चौथ्या सभेचे प्रमुख उपक्रम:

- OSOWOG (वन सन वन वर्ल्ड वन ग्रिड) उपक्रमाचे कार्यान्वितीकरण
- 2030 साठी $1 ट्रिलियन सौर गुंतवणुकीचा रोडमॅप

आंतरराष्ट्रीय सौर आघाडी (ISA) बद्दल:

- भारताने सुरू केलेल्या 124 देशांची ही संघटना आहे.
- मुख्यालय: गुरुग्राम, हरियाणा, भारत
- स्थापना: 30 नोव्हेंबर 2015
- महासंचालक: अजय माथूर

Source: PIB

पूर्व आशिया शिखर परिषद

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी 27 ऑक्टोबर 2021 रोजी 16 व्या पूर्व आशिया शिखर परिषदेत (EAS) सहभागी झाले होते.
- 16 व्या पूर्व आशिया शिखर परिषदेचे आयोजन ब्रुनेईने EAS आणि ASEAN चेअर म्हणून केले होते.
- यात आसियान देश आणि ऑस्ट्रेलिया, चीन, जपान, दक्षिण कोरिया आणि रशिया, यूएसए यासह इतर ईएएस सहभागी देशांच्या नेत्यांचा सहभाग दिसला.
- 16 व्या पूर्व आशिया शिखर परिषदेत इंडो-पॅसिफिक, दक्षिण चीन समुद्र, सागरी कायदा (UNCLOS), दहशतवाद आणि कोरियन द्वीपकल्प आणि म्यानमारमधील परिस्थिती यासह महत्त्वाच्या प्रादेशिक आणि आंतरराष्ट्रीय मुद्द्यांवर चर्चा झाली.

पूर्व आशिया समिट (EAS) बद्दल:

- 2005 मध्ये त्याची स्थापना झाल्यापासून, पूर्व आशियाच्या धोरणात्मक आणि भू-राजकीय उत्क्रांतीत त्याने महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावली आहे.

Source: PIB

byjusexamprep.com

महत्वाच्या बातम्या: अर्थव्यवस्था

जीआय टॅग

- महाराष्ट्राच्या रायगड जिल्ह्यातील अलिबागच्या प्रसिद्ध पांढऱ्या कांद्याला त्याच्या अनोख्या गोड चव, अश्रू नसलेले घटक, तसेच औषधी गुणधर्मांसाठी भौगोलिक संकेत (जीआय) टॅग देण्यात आला.

- वाडा कोलम, ज्याला झिनी किंवा झिनी तांदूळ म्हणूनही ओळखले जाते, महाराष्ट्रातील पालघर जिल्ह्यातील वाड्यात पिकवलेली पारंपारिक विविधता आहे, ज्याचे धान्य पांढऱ्या रंगाचे असते.

Source: TOI

एअर इंडिया

- टाटा सन्स समूहाने 18000 कोटी रुपयांची बोली जिंकून एअर इंडियाचे अधिग्रहण केले आहे.
- जे.आर.डी. टाटा ने भारताची पहिली व्यावसायिक विमान कंपनी, टाटा एअरलाइन्सची स्थापना 1932 मध्ये केली, जी 1946 मध्ये एअर इंडिया झाली. 1953 मध्ये एअर इंडियाचे राष्ट्रीयीकरण झाले.
- जे.आर.डी. टाटा हे भारतातील पहिले परवानाधारक पायलट होते.

Source: newsonair

मालवाहतूक रेलगाड्या

- भारतीय रेल्वेने दक्षिण मध्य रेल्वेवर (एससीआर) पहिल्यांदाच त्रिशूल आणि गरुड या दोन लांब पल्ल्याच्या मालगाड्या यशस्वीपणे चालवल्या आहेत.
- लांब पल्ल्याच्या गाड्या, ज्या मालवाहतूक गाड्यांच्या सामान्य रचनेपेक्षा दुप्पट किंवा अनेक पटीने लांब असतात, गंभीर विभागांमध्ये क्षमता मर्यादेच्या समस्येवर अतिशय प्रभावी उपाय प्रदान करतात.
- त्रिशूल हे एससीआरचे पहिले लांब पल्ले आहे ज्यात तीन मालगाड्यांचा समावेश आहे, म्हणजे 177 वॅगन. ही ट्रेन विजयवाडा विभागाच्या कोंडापल्ली स्टेशनपासून पूर्व कोस्ट रेल्वेच्या खुर्दा विभागात सुरू करण्यात आली.
- एससीआरने गुंटकल विभागाच्या रायचूरपासून सिकंदराबाद विभागाच्या मनुगुरूपर्यंत आणखी एक समान गरुड नावाची एक मालवाहतूक चालवली.

Source: PIB

महारत्न दर्जा

- भारत सरकारने सरकारी मालकीच्या पॉवर फायनान्स कॉर्पोरेशन लिमिटेड (पीएफसी) ला 'महारत्न' दर्जा दिला, त्यामुळे पीएफसीला अधिक परिचालन आणि आर्थिक स्वायत्तता मिळाली.
- अर्थ मंत्रालयाच्या अंतर्गत सार्वजनिक उपक्रम विभागाने यासंदर्भातील आदेश जारी केले होते.
- पीएफसी आता महारत्न स्थितीनंतर एका प्रकल्पात ₹ 5,000 कोटी किंवा त्याच्या निव्वळ मूल्याच्या 15% पर्यंत गुंतवणूक करू शकते.

पॉवर फायनान्स कॉर्पोरेशन लिमिटेड (PFC) बद्दल:

- ही ऊर्जा मंत्रालयाच्या मालकीची एक भारतीय वित्तीय संस्था आहे. 1986 मध्ये स्थापन झाले, हे भारतीय ऊर्जा क्षेत्राचे आर्थिक कणा आहे.
- PFC हे 11 वे महारत्न CPSE आहे.
- येथे 14 नवरत्न आणि 73 मिनीरत्न CPSE आहेत.
- नवरत्न आणि मिनीरत्न सीपीएसई अनुक्रमे ₹ 1,000 कोटी आणि ₹ 500 कोटी पर्यंत गुंतवणूक करू शकतात.

Source: PIB

G7 डिजिटल व्यापार तत्त्वे

- सात देशांच्या (G7) राष्ट्रांनी सीमापार डेटा वापर आणि डिजिटल व्यापार नियंत्रित करण्यासाठी डिजिटल व्यापार तत्त्वांवर सहमती दर्शवली.
- लंडन, ब्रिटन येथे झालेल्या बैठकीत G7 सदस्यांच्या व्यापार मंत्र्यांनी G7 डिजिटल व्यापार तत्त्वे स्वीकारली.
- मान्य केलेला करार हे अडथळे कमी करण्यासाठी पहिले पाऊल आहे आणि डिजिटल व्यापाराचे एक सामान्य नियमपुस्तक बनवू शकते.

byjusexamprep.com

- हा करार युरोपियन देशांमध्ये वापरल्या जाणाऱ्या अत्यंत नियंत्रित डेटा संरक्षण पद्धती आणि युनायटेड स्टेट्सचा अधिक खुला दृष्टीकोन यांच्यात एक मध्यम जमीन निश्चित करतो.

G7 बद्दल तथ्य:

- स्थापना: 1975
- सदस्य: 7 (युनायटेड किंगडम, युनायटेड स्टेट्स, जपान, फ्रान्स, जर्मनी, कॅनडा, इटली)

Source: newsonair

आर्थिक कृती कार्य दल

- ग्लोबल टेरर फायनान्सिंग वॉचडॉग फायनान्शिअल ॲक्शन टास्क फोर्स (FATF) ने पाकिस्तानला देशांच्या 'ग्रे लिस्ट'मध्ये कायम ठेवले आहे.
- ग्रे लिस्टमध्ये तुर्की, जॉर्डन आणि माली या तीन नवीन देशांचा समावेश करण्यात आला आहे.
- FATF ने इस्लामाबादला हाफिज सईद आणि मसूद अझहर यांच्यासह संयुक्त राष्ट्रांनी नियुक्त केलेल्या दहशतवाद्यांची चौकशी आणि खटला चालवण्यास सांगितले.
- जून 2018 मध्ये FATF ने पाकिस्तानला ग्रे लिस्टमध्ये ठेवले होते. तेव्हापासून, FATF आदेशांचे पालन करण्यात अयशस्वी झाल्यामुळे पाकिस्तान या यादीत आहे.

फायनान्शियल ॲक्शन टास्क फोर्स (FATF) बद्दल तथ्ये:

- FATF ही एक आंतर-सरकारी संस्था आहे जी G7 च्या पुढाकाराने मनी लॉन्ड्रिंगचा सामना करण्यासाठी धोरणे विकसित करण्यासाठी स्थापन करण्यात आली आहे.
- मुख्यालय: पॅरिस, फ्रान्स
- स्थापना: 1989
- सदस्यत्व : 39

Source: India Today

ग्रीन डे अहेड मार्केट (GDAM)

- आर के सिंग, केंद्रीय ऊर्जा आणि नवीन आणि नवीकरणीय ऊर्जा मंत्री यांनी ग्रीन डे अहेड मार्केट (GDAM) या नवीन बाजार विभागाचा शुभारंभ केला.
- ग्रीन डे अहेड मार्केट (GDAM) लाँच केल्याने हरित बाजार अधिक सखोल होईल आणि स्पर्धात्मक किमतीचे संकेत मिळतील, शिवाय बाजारातील सहभागींना सर्वात पारदर्शक, लवचिक, स्पर्धात्मक आणि कार्यक्षम पद्धतीने ग्रीन एनर्जीमध्ये व्यापार करण्याची संधी मिळेल.
- नॅशनल लोड डिस्पॅच सेंटर (NLDC), POSOCO, नोडल एजन्सी म्हणून काम करेल.

Source: The Hindu

महत्वाच्या बातम्या: संरक्षण

'मित्र शक्ती 2021' व्यायाम

- भारत-श्रीलंका द्विपक्षीय संयुक्त सैन्य व्यायाम 'मित्र शक्ती 2021'ची 8 वी आवृत्ती श्रीलंकेतील कॉम्बॅट ट्रेनिंग स्कूल अंपारा येथे सुरू झाली.
- 4 ते 15 ऑक्टोबर 2021 पर्यंत दोन आठवडे चालणारा व्यायाम आयोजित केला जात आहे.
- इन्फंट्री बटालियन ग्रुपच्या 120 जवानांची भारतीय लष्करी तुकडी आणि श्रीलंकन लष्कराच्या बटालियनची समान ताकद द्विपक्षीय सरावात भाग घेत आहेत.
- दोन्ही देशांच्या सैन्यामधील घनिष्ठ संबंधांना प्रोत्साहन देणे आणि आंतर-कार्यक्षमता वाढवणे आणि बंडखोरी आणि दहशतवादविरोधी कारवायांमध्ये सर्वोत्तम पद्धती सामायिक करणे हे या अभ्यासाचे उद्दीष्ट आहे.
- टीप: व्यायाम मित्र शक्तीची 7 वी आवृत्ती 2019 मध्ये परदेशी प्रशिक्षण नोड, पुणे, महाराष्ट्र येथे आयोजित केली गेली होती.

Source: The Hindu

'JIMEX 2021' युद्ध सराव

- जपान- भारत सागरी द्विपक्षीय व्यायाम 'JIMEX 2021' ची 5 वी आवृत्ती, भारतीय नौदल आणि जपान मेरीटाईम सेल्फ-डिफेन्स फोर्स दरम्यान अरबी समुद्रात सुरू झाली.
- हा व्यायाम 06 ते 08 ऑक्टोबर 2021 दरम्यान आयोजित केला जात आहे.
- JIMEX-2021 चा उद्देश आहे ऑपरेशनल प्रक्रियांची सामान्य समज विकसित करणे आणि सागरी ऑपरेशन्सच्या संपूर्ण स्पेक्ट्रममध्ये अनेक प्रगत व्यायामांच्या संचालनाद्वारे आंतर-कार्यक्षमता वाढवणे.

Source: TOI

'' अजेय वॉरियर '' 2021 युद्ध सराव

- भारताची 6 वी आवृत्ती - यूके जॉइंट कंपनी लेव्हल मिलिटरी ट्रेनिंग एक्सरसाइज '' अजेया वॉरियर '' 2021 चा उत्तराखंडमधील चौबटिया येथे प्रारंभ झाला आहे.
- 07 ते 20 ऑक्टोबर 2021 पर्यंत आयोजित केले जात आहे.
- हा व्यायाम आंतर -कार्यक्षमता विकसित करण्यासाठी आणि मैत्रीपूर्ण परदेशी राष्ट्रांसह कौशल्य सामायिक करण्याच्या उपक्रमाचा एक भाग आहे.

Source: The Hindu

मलबार 2021 युद्ध सराव

- जपान मेरिटाइम सेल्फ डिफेन्स फोर्स (जेएमएसडीएफ), रॉयल ऑस्ट्रेलियन नेव्ही (आरएएन) आणि युनायटेड स्टेट्स नेव्ही (यूएसएन) यांच्यासह भारतीय नौदल (IN) ने बहुपक्षीय सागरी व्यायाम मलबार 2021 च्या दुसऱ्या टप्प्यात भाग घेतला.

- 12 ते 15 ऑक्टोबर 2021 पर्यंत बंगालच्या उपसागरात हा सराव आयोजित केला जात आहे.
- मलबार व्यायामाचा पहिला टप्पा फिलीपिन्स समुद्रात 26 - 29 ऑगस्ट 2021 दरम्यान आयोजित करण्यात आला होता.
- भारतीय नौदलाच्या सहभागामध्ये INS रणविजय, INS सातपुरा, P8I लाँग रेंज मेरीटाइम पेट्रोल एअरक्राफ्ट आणि एक पाणबुडी यांचा समावेश आहे.

Source: India Today

नौदल व्यायाम 'मिलान'

- भारत फेब्रुवारी 2022 मध्ये आपला सर्वात मोठा नौदल व्यायाम 'मिलान' आयोजित करणार आहे ज्यासाठी 46 देशांना आमंत्रित केले गेले आहे.
- व्यायामामध्ये सर्व क्वाड देशांचा (अमेरिका, भारत, जपान आणि ऑस्ट्रेलिया) सहभाग असेल आणि अमेरिकेला प्रथमच आमंत्रित केले जाईल.

मिलान बद्दल:

- 1995 मध्ये सुरू झालेला मिलान द्विवार्षिक आयोजित केला जातो.
- हे आतापर्यंत पोर्ट ब्लेअर येथे आयोजित केले गेले आहे, परंतु आता ते विशाखापट्टणमला हलवले जात आहे. जे अधिक जागा आणि पायाभूत सुविधा प्रदान करेल.

Source: The Hindu

"युद्धाभ्यास 2021"

- भारत-अमेरिका संयुक्त सैन्य व्यायाम "युद्धाभ्यास 2021" च्या 17 व्या आवृत्तीची सुरुवात अलास्का (यूएसए) च्या संयुक्त तळ एल्मेंडॉर्फ रिचर्डसन येथे झाली.
- 15 ते 29 ऑक्टोबर 2021 या कालावधीत हा सराव आयोजित करण्यात आला आहे.
- युद्धाभ्यास २०२१ हा भारत आणि अमेरिका यांच्यातील सर्वात मोठा संयुक्त संयुक्त सैन्य प्रशिक्षण आणि संरक्षण सहकार्य प्रयत्न आहे.
- या व्यायामाचा उद्देश दोन सैन्यांमध्ये समज, सहकार्य आणि आंतर-कार्यक्षमता वाढवणे आहे.
- टीप: या व्यायामाची मागील आवृत्ती फेब्रुवारी 2021 मध्ये राजस्थानच्या बिकानेर येथील महाजन फील्ड फायरिंगमध्ये आयोजित करण्यात आली होती.

Source: PIB

संरक्षण सार्वजनिक क्षेत्र उपक्रम (DPSUs)

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी ऑर्डनन्स फॅक्टरी बोर्ड (OFB) मधून कोरलेली 7 नवीन संरक्षण सार्वजनिक क्षेत्र उपक्रम (DPSUs) राष्ट्राला समर्पित केली.
- देशाच्या संरक्षण सज्जतेमध्ये स्वावलंबन सुधारण्यासाठी एक उपाय म्हणून शासनाने सरकारी विभागातून OFB ला सात 100 टक्के सरकारी मालकीच्या कॉर्पोरेट घटकांमध्ये रूपांतरित करण्याचा निर्णय घेतला होता.
- ईआर शेख यांनी आयुक्तालय संचालनालयाचे पहिले महासंचालक म्हणून पदभार स्वीकारला.

Source: PIB

सीमा सुरक्षा दल

- गृह मंत्रालयाने पंजाब, पश्चिम बंगाल आणि आसाममधील आंतरराष्ट्रीय सीमांच्या आत बीएसएफ (सीमा सुरक्षा दल) चे कार्यक्षेत्र 50 किमी पर्यंत वाढवले आहे.
- बीएसएफचे अधिकार - ज्यात अटक, शोध आणि जप्तीचा समावेश आहे - या राज्यांमध्ये 15 किमी पर्यंत मर्यादित होते.
- मंत्रालयाने गुजरातमध्ये बीएसएफचे कार्यक्षेत्र सीमेपासून 80 किमीवरून कमी करून 50 किमी केले आहे.

byjusexamprep.com

- फौजदारी प्रक्रिया संहिता (सीआरपीसी), पासपोर्ट (भारतात प्रवेश) अधिनियम, 1920 आणि पासपोर्ट कायदा, 1967 अन्वये मिळणाऱ्या अधिकारांच्या संदर्भातच त्याचे कार्यक्षेत्र वाढवण्यात आले आहे.

Source: Indian Express

केंब्रियन पेट्रोल 2021

- भारतीय लष्कराचे प्रतिनिधित्व करणाऱ्या गोरखा रायफल्स (फ्रंटियर फोर्स) च्या संघाला 13 ते 15 ऑक्टोबर 2021 दरम्यान यूकेच्या ब्रेकन, वेल्स येथे प्रतिष्ठित केंब्रियन पेट्रोल एक्सरसाइजमध्ये सुवर्ण पदक मिळाले आहे.
- यूके आर्मीने आयोजित केलेले माजी केंब्रियन गस्त ही मानवी सहनशक्ती, सांघिक भावनेची अंतिम परीक्षा मानली जाते आणि कधीकधी जगातील लष्करी लोकांमध्ये सैन्य गस्त घालण्याची ऑलिम्पिक म्हणून ओळखली जाते.

Source: PIB

'कोकण शक्ती -2021'

- भारत-यूके संयुक्त तिरंगी सेवा सराव 'कोकण शक्ती-2021' 21 ऑक्टोबर 2021 रोजी सुरू झाला.
- हे भारतात 21 ऑक्टोबर ते 27 ऑक्टोबर 2021 या कालावधीत नियोजित आहे.

'कोकण शक्ती -21' बद्दल:

- भारताच्या पश्चिम किनारपट्टीवर आयोजित करण्यात येणाऱ्या व्यायामाचा सागरी घटक दोन टप्प्यांमध्ये आयोजित केला जाणार आहे.
- हार्बर फेज 21 ते 23 ऑक्टोबर 21 दरम्यान मुंबईत, तर समुद्रात 24 ते 27 ऑक्टोबर 21 दरम्यान कवायती आयोजित केल्या जातील.
- 21 ते 27 ऑक्टोबर 2021 या कालावधीत सूर्या कमांडच्या गोल्डन की डिव्हिजनच्या अंतर्गत भारतीय लष्कर आणि यूके आर्मी यांच्यात चौबटिया येथे सरावाचा जमीनी टप्पा आयोजित केला जात आहे.

Source: PIB

byjusexamprep.com

'अभ्यास'

- 'अभ्यास' - हाय-स्पीड एक्स्पेंडेबल एरियल टार्गेट (हीट) ची DRDO द्वारे ओडिशातील बंगालच्या उपसागराच्या किनाऱ्याजवळील एकात्मिक चाचणी श्रेणी (ITR), चांदीपूर येथून यशस्वीपणे उड्डाण-चाचणी करण्यात आली.
- 'अभ्यास' हे DRDO च्या एरोनॉटिकल डेव्हलपमेंट एस्टॅब्लिशमेंट (ADE), बेंगळुरू यांनी डिझाइन आणि विकसित केले आहे.
- विविध क्षेपणास्त्र प्रणालींचे मूल्यमापन करण्यासाठी या वाहनाचा वापर हवाई लक्ष्य म्हणून केला जाऊ शकतो.
- हे स्वदेशी लक्ष्य विमान, एकदा विकसित झाले की, भारतीय सशस्त्र दलांसाठी हाय-स्पीड एक्सपेंडेबल एरियल टार्गेट्स (HEAT) च्या गरजा पूर्ण करेल.

Source: PIB

75 वा इन्फंट्री डे

- 27 ऑक्टोबर 2021 रोजी भारतीय लष्कराची सर्वात मोठी लढाऊ शाखा असलेल्या पायदळाच्या योगदानाचे स्मरण करण्यासाठी 75 वा पायदळ दिवस साजरा करण्यात आला.
- या दिवसाचे राष्ट्रासाठी अनन्यसाधारण महत्त्व आहे, कारण याच दिवशी 1947 मध्ये भारतीय सैन्यातील पायदळ सैनिक, 1 SIKH च्या नेतृत्वाखाली, श्रीनगर एअरफील्डवर उतरले आणि जम्मू आणि काश्मीर राज्याला निर्दयी आणि विश्वासघातकी पाकिस्तानी आक्रमणापासून वाचवले.
- पायदळ दिनाच्या समारंभाचा एक भाग म्हणून, राष्ट्राच्या सेवेत विविध रणांगणांवर सर्वोच्च बलिदान देणाऱ्या पायदळातील शहीद वीरांच्या स्मरणार्थ राष्ट्रीय युद्ध स्मारक येथे 'पुष्पहार अर्पण' समारंभ आयोजित करण्यात आला होता.

Source: TOI

byjusexamprep.com

विज्ञान आणि तंत्रज्ञान

लँडसॅट 9

- नासाने ॲटलस व्ही 401 लाँच व्हेनडेनबर्ग स्पेस फोर्स बेसवरील स्पेस लॉन्च कॉम्प्लेक्स -3 ई वरून पृथ्वी निरीक्षण उपग्रह 'लँडसॅट 9' प्रक्षेपित केला आहे.
- लँडसॅट -9 हा नासा आणि अमेरिकेच्या भूवैज्ञानिक सर्वेक्षणाच्या संयुक्त मोहिमेचा भाग आहे.
- Landsat-9 हा एक प्रगत उपग्रह आहे, जो मालिकेतील नववा आहे, जो कक्षेतून प्रमुख नैसर्गिक आणि आर्थिक संसाधनांचे निरीक्षण करेल.
- सध्या, नासा लँडसॅट -7 आणि लँडसॅट -8 चालवत आहे.

Source: India Today

आय-ड्रोन

- केंद्रीय आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण मंत्री मनसुख मांडविया यांनी आयसीएमआरचा ड्रोन रिस्पॉन्स आणि आउटरीच इन नॉर्थ इस्ट (आय-ड्रोन) लाँच केला.

आय-ड्रोन बद्दल:

- हे आय-ड्रोन दुर्गम भागात मानवरहित हवाई वाहने (यूएव्ही) / ड्रोन तैनात करून आणि भूभागापर्यंत पोहोचण्यास कठीण असलेल्या आव्हानांवर मात करण्यासाठी तयार केले गेले आहे.
- सध्या, मणिपूर आणि नागालँड तसेच केंद्रशासित प्रदेश अंदमान आणि निकोबार बेटावर ड्रोन आधारित वितरण प्रकल्पाला अंमलबजावणीसाठी परवानगी देण्यात आली आहे.
- आयसीएमआर (इंडियन कौन्सिल ऑफ मेडिकल रिसर्च) ने लसी सुरक्षितपणे वाहून नेण्यासाठी आणि हस्तांतरित करण्यासाठी ड्रोनची क्षमता तपासण्यासाठी भारतीय तंत्रज्ञान संस्था, कानपूरच्या सहकार्याने प्रारंभिक अभ्यास केला.

Source: PIB

byjusexamprep.com

लुसी अंतराळ यान

- नासा (नॅशनल एरोनॉटिक्स अँड स्पेस ॲडमिनिस्ट्रेशन) ने ल्युसी स्पेसक्राफ्ट लॉन्च केले, ज्युपिटरच्या ट्रोजन्स ॲस्टेरॉईड्सचा अभ्यास करण्यासाठी पहिले स्पेस मिशन (लुसी मिशन).
- ल्युसीचे ध्येय 12 वर्षांच्या लघुग्रहांच्या अभ्यासासाठी मोहीम आहे.
- ट्रोजन्सचे अन्वेषण करणारे हे पहिले असेल, हजारो खडकाळ वस्तू सूर्याभोवती दोन थवांमध्ये प्रदक्षिणा घालतात - एक विशाल वायू ग्रह बृहस्पतिच्या मार्गाच्या पुढे आणि एक त्याच्या मागे.

Source: Indian Express

हवेची गुणवत्ता जलद चेतावणी प्रणाली (AQEWS)

- केंद्रीय राज्यमंत्री (स्वतंत्र प्रभार) विज्ञान आणि तंत्रज्ञान डॉ जितेंद्र सिंह यांनी एअर क्वालिटी अर्ली वॉर्निंग सिस्टम (AQEWS) सुरू केली आहे.
- इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ ट्रॉपिकल मेटेरॉलॉजी (IITM), पृथ्वी विज्ञान मंत्रालयाच्या स्वायत्त संस्थेने नवीन निर्णय समर्थन प्रणाली (DSS) विकसित केली आहे.
- जानेवारी 2021 मध्ये झालेल्या बैठकीदरम्यान राष्ट्रीय राजधानी प्रदेश आणि शेजारील क्षेत्रातील हवा गुणवत्ता व्यवस्थापन आयोगाने ही गरज सांगितली होती.
- आयआयटीएम, पुण्याने डीएसएससाठी नवीन वेबसाईटही विकसित केली आहे.

Source: PIB

पर्यावरण

ट्रान्स- हिमालयीन प्रदेश

- अलीकडील अभ्यासानुसार, लडाखमधील लेहजवळ हनले येथे स्थित भारतीय खगोलशास्त्रीय वेधशाळा (IAO) जागतिक स्तरावर एक आशादायक वेधशाळा स्थळ बनली आहे.

BYJU'S EXAM PREP

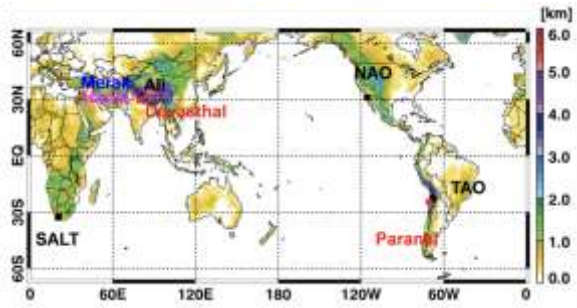

- हॅन्ले साइट चिलीतील अटाकामा वाळवंटाइतकीच कोरडी आहे आणि देवस्थलपेक्षा खूपच कोरडी आहे आणि एका वर्षात सुमारे 270 स्पष्ट रात्री आहेत आणि इन्फ्रारेड आणि सब-एमएम ऑप्टिकल खगोलशास्त्रासाठी उदयोन्मुख साइट्सपैकी एक आहे.
- याचे कारण असे की पाण्याची वाफ इलेक्ट्रोमॅग्नेटिक सिग्नल शोषून घेते आणि त्यांची शक्ती कमी करते.

Source: PIB

अंटार्क्टिक करार

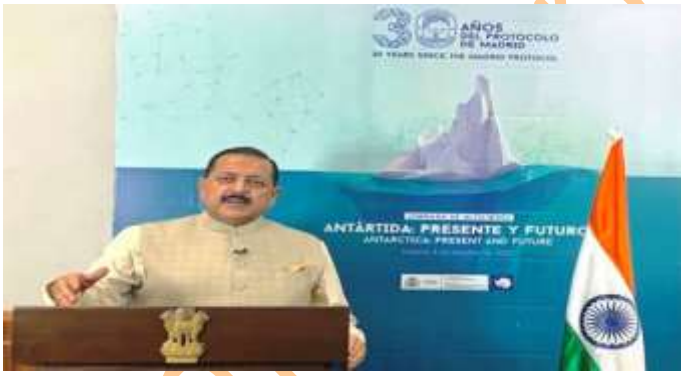

- केंद्रीय राज्यमंत्री (स्वतंत्र प्रभार) विज्ञान आणि तंत्रज्ञान डॉ जितेंद्र सिंह यांनी अंटार्क्टिक कराराच्या पर्यावरण संरक्षण (माद्रिद प्रोटोकॉल) वरील प्रोटोकॉलवर स्वाक्षरी केल्याच्या 30 व्या वर्धापनदिनानिमित्त आंतरराष्ट्रीय परिषदेला संबोधित केले.
- या परिषदेचे आयोजन स्पेनने केले होते.

पर्यावरण संरक्षणावरील प्रोटोकॉल (माद्रिद प्रोटोकॉल) बद्दल:.

- 4 ऑक्टोबर 1991 रोजी माद्रिदमध्ये अंटार्क्टिक कराराच्या पर्यावरण संरक्षणावरील प्रोटोकॉलवर स्वाक्षरी झाली.
- माद्रिद प्रोटोकॉलवर भारताने स्वाक्षरी केली जी 14 जानेवारी 1998 रोजी अंमलात आली.
- टीप: भारतात दोन सक्रिय संशोधन केंद्रे आहेत; मैत्री (1989) शिरमाकर हिल्स येथे आणि भारती (2012) अंटार्क्टिकामधील लार्समॅन हिल्स येथे.

Source: PIB

मलेरियाविरोधी लस

- जागतिक आरोग्य संघटनेने (डब्ल्यूएचओ) आरटीएस, एस/एएसओ १ (मॉस्क्विरिक्स) या मलेरियाविरोधी पहिल्या लसीला '' मंजूर केले आहे.
- RTS, S/ASO1 (Mosquirix) ही पहिली मलेरियाविरोधी लस आहे आणि आजपर्यंत, लसीमध्ये लहान

आफ्रिकन मुलांच्या चाचण्यांमध्ये मलेरिया आणि जीवघेणा गंभीर मलेरियाची लक्षणीयरीत्या कमी करण्याची क्षमता असल्याचे दिसून आले आहे.

- ही लस ब्रिटिश औषध निर्माता ग्लॅक्सोस्मिथक्लाइन (जीएसके) ने विकसित केली आहे.

Source: Indian Express

भारतीय अंतराळ संघटना

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी इंडियन स्पेस असोसिएशन (ISPA) सुरू केले.

भारतीय अंतराळ संघटना (ISPA) बद्दल:

- ISPA ही स्पेस आणि उपग्रह कंपन्यांची प्रीमियर इंडस्ट्री असोसिएशन असेल.
- त्याच्या संस्थापक सदस्यांमध्ये लार्सन अँड टुब्रो, नेल्को (टाटा ग्रुप), वनवेब, भारती एअरटेल, मॅपमीइंडिया, वालचंदनगर इंडस्ट्रीज आणि अनंत टेक्नॉलॉजी लिमिटेड यांचा समावेश आहे. इतर मुख्य सदस्यांमध्ये गोदरेज, ह्यूजेस इंडिया, अझिस्टा-बीएसटी एरोस्पेस प्रायव्हेट लिमिटेड, बीईएल, सेंटम इलेक्ट्रॉनिक्स, मॅक्सर इंडिया यांचा समावेश आहे.
- लेफ्टनंट जनरल अनिल भट्ट (निवृत्त) यांची ISPA चे महासंचालक म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे.

Source: India Today

छत्तीसगडमधील व्याघ्र प्रकल्प

- राष्ट्रीय व्याघ्र संरक्षण प्राधिकरणाने (एनटीसीए) छत्तीसगड सरकारच्या गुरु घासीदास राष्ट्रीय उद्यान आणि तमोर पिंगला वन्यजीव अभयारण्याच्या एकत्रित क्षेत्रांना व्याघ्र प्रकल्प म्हणून घोषित करण्याच्या प्रस्तावाला मंजुरी दिली.
- नवीन रिझर्व्ह मध्य प्रदेश आणि झारखंडच्या सीमेला लागून राज्याच्या उत्तर भागात आहे.
- उदंती-सीतानदी, अचनकमार आणि इंद्रावती रिझर्व्ह नंतर छत्तीसगडमधील हे चौथे व्याघ्र प्रकल्प असेल.

BYJU'S EXAM PREP
BYJU'S EXAM PREP SUBSCRIBE

- हे देशातील व्याघ्र प्रकल्पाचे 53 वे असेल.

Source: Indian Express

कांद्याची प्रजाती

- उत्तराखंडमध्ये सापडलेल्या एका वनस्पतीची नवीन पुष्टी केली गेली आहे ॲलियमची नवीन प्रजाती - जीनसमध्ये जगभरातील 1,100 प्रजातींमध्ये कांदा आणि लसूण सारख्या अनेक मुख्य पदार्थांचा समावेश आहे.
- Allium Negianum हे वैज्ञानिक नाव दिवंगत डॉ.कुलदीप सिंह नेगी, एक एक्सप्लोरर आणि ॲलियम कलेक्टर यांचा सन्मान करण्यासाठी दिले आहे.
- उत्तराखंडमध्ये सापडलेल्या नवीन प्रजातींचे वर्णन फायटोकीज जर्नलमध्ये केले आहे.
- हे समुद्र सपाटीपासून 3,000 ते 4,800 मीटर उंचीवर वाढते आणि खुल्या गवताळ कुरणांमध्ये, नद्यांच्या बाजूने वालुकामय माती आणि अल्पाइन कुरणांच्या बाजूने बर्फाच्या कुरणांमध्ये तयार होणाऱ्या नाल्यांमध्ये आढळू शकते.
- संकुचित वितरणासह, ही नवीन वर्णित प्रजाती पश्चिम हिमालयाच्या प्रदेशापुरती मर्यादित आहे.

Source: Indian Express

सूक्ष्म गोगलगाय प्रजाती 'Georissa mawsmaiensis'

- मेघालयातील चुनखडीच्या गुहेतून मावसमाई या सूक्ष्म गोगलगाईच्या प्रजातीचा शोध अलीकडेच सापडला आहे.
- मेघालयातील गुहांमधून गुहेत राहणाऱ्या गोगलगायांच्या पाच प्रजाती आढळून आल्या आहेत.
- यावेळचा शोध जर्नल ऑफ कॉन्कोलॉजीमध्ये नोंदवला गेला आहे.
- अशोका ट्रस्ट फॉर रिसर्च इन इकोलॉजी अँड द एन्व्हायर्नमेंट (ATREE), बेंगळुरूचे निपू कुमार दास आणि एनए अरविंद या शोधात सहभागी संशोधक आहेत.

Source: DTE

वन्यजीव डीएनए चाचणी प्रयोगशाळा

- महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री उद्धव ठाकरे यांनी महाराष्ट्रातील नागपूर येथील प्रादेशिक न्यायवैद्यक विज्ञान प्रयोगशाळेत (RFSL) भारतातील पहिल्या राज्य सरकारच्या मालकीच्या वन्यजीव डीएनए चाचणी प्रयोगशाळेचे उद्घाटन केले.
- सध्या, डेहराडून आणि हैदराबाद येथे केंद्र सरकारच्या मालकीच्या 2 वन्यजीव डीएनए चाचणी प्रयोगशाळा आहेत.
- मुख्यमंत्री उद्धव ठाकरे यांनी मानवी डीएनए नमुने तपासण्यासाठी केंद्र सरकारच्या निर्भया योजनेंतर्गत मुंबई आणि पुणे येथे 3 फास्ट ट्रॅक डीएनए चाचणी युनिट सुरू केले.
- लैंगिक गुन्ह्यांपासून बालकांचे संरक्षण (POCSO) कायदा, 2012 अंतर्गत नोंदवलेल्या खटल्यांवर लॅब विशेषत: हाताळेल.

Source: TOI

योजना

कृषी कर्ज मित्र योजना

www.byjusexamprep.com

- जिल्हा परिषदेच्या कृषी विभागाच्या 'कृषी कर्ज मित्र' योजनेला शासनाने मान्यता दिली आहे.
- पात्र शेतकऱ्यांना वेळेवर आणि सहज कर्ज उपलब्ध करून देण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.
- कृषी कर्ज मित्र म्हणून सेवा करू इच्छिणाऱ्या कोणालाही जिल्हा परिषदेच्या वेबसाइटवर नोंदणी करावी लागेल.
- कृषी कर्ज मित्र कर्जासाठी आवश्यक कागदपत्रे गोळा करेल, शेतकऱ्याच्या संमतीने कर्ज प्रकरण तयार करेल आणि मंजुरीसाठी बँकेकडे सादर करेल.
- कृषी कर्ज मित्राने पारदर्शक आणि प्रामाणिक पद्धतीने शेतकऱ्यांना मदत आणि सल्ला देण्यासाठी बॉण्ड जारी करणे आवश्यक आहे.

Source: Newsonair

अटल इनोव्हेशन मिशन

- नीति आयोगाच्या अटल इनोव्हेशन मिशन (AIM) ने एक डिजी-बुक 'इनोव्हेशन्स फॉर यू' लाँच केले आहे.
- या पुस्तकाची पहिली आवृत्ती हेल्थ केअरमधील नवकल्पनांवर केंद्रित आहे आणि लवकरच इतर क्षेत्रांचे अनुसरण केले जाईल.
- हे पुस्तक 45 हेल्थ टेक स्टार्टअप्सचे संकलन आहे, जे देशभरात पसरलेल्या अटल इनक्यूबेशन सेंटर्समध्ये उबवलेले आहे.

नीति आयोगाच्या अटल इनोव्हेशन मिशन बद्दल

- देशातील नावीन्य आणि उद्योजकता संस्कृतीला प्रोत्साहन देण्यासाठी हा भारत सरकारचा प्रमुख उपक्रम आहे.

Source: PIB

स्पेस रॉकेट 'नुरी'

- दक्षिण कोरियाने गोहेउंग येथील नारो स्पेस सेंटर येथून आपले पहिले स्वदेशी अंतराळ रॉकेट 'नुरी' प्रक्षेपित केले आहे.

अंतराळ रॉकेट 'नुरी' बद्दल

- नुरी हे देशातील पहिले अंतराळ प्रक्षेपण वाहन आहे जे संपूर्णपणे देशांतर्गत तंत्रज्ञानाने बनवले आहे.

byjusexamprep.com

- हे पृथ्वीच्या वर 600 ते 800 किलोमीटरच्या कक्षेत 1.5-टन पेलोड वितरीत करण्यासाठी डिझाइन केलेले आहे.

Source: Indian Express

सक्षम केंद्रे

National Rural Livelihood Mission

- आझादी का अमृत महोत्सवाचा एक भाग म्हणून, ग्रामीण विकास मंत्रालयाच्या दीनदयाल अंत्योदय योजना - राष्ट्रीय ग्रामीण उपजीविका अभियान (DAY-NRLM) अंतर्गत 13 राज्यांतील 77 जिल्ह्यांमध्ये एकूण 152 वित्तीय साक्षरता आणि सेवा वितरण केंद्र (SAKSHAM केंद्रे) सुरू करण्यात आली.

सक्षम केंद्रांबद्दल:

- केंद्राचा मुख्य उद्देश आर्थिक साक्षरता प्रदान करणे आणि SHG सदस्यांना आणि ग्रामीण गरीबांना आर्थिक सेवा (बचत, क्रेडिट, विमा, निवृत्तीवेतन इ.) प्रदान करणे सुलभ करणे आहे.
- दीनदयाल अंत्योदय योजना-राष्ट्रीय ग्रामीण उपजीविका अभियानाविषयी:
- हा एक केंद्रीय प्रायोजित कार्यक्रम आहे, जो ग्रामीण विकास मंत्रालयाने जून 2011 मध्ये सुरू केला होता.

Source: PIB

पंतप्रधान आयुष्मान भारत आरोग्य पायाभूत सुविधा अभियान

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी वाराणसी, उत्तर प्रदेश येथून पीएम आयुष्मान भारत आरोग्य पायाभूत सुविधा अभियान सुरू केले.
- पंतप्रधान आयुष्मान भारत आरोग्य पायाभूत सुविधा अभियानाविषयी:
- देशभरातील आरोग्यसेवा पायाभूत सुविधा मजबूत करण्यासाठी संपूर्ण भारतातील ही सर्वात मोठी योजना आहे.
- मिशनचे उद्दिष्ट सार्वजनिक आरोग्य पायाभूत सुविधांमध्ये, विशेषत: शहरी आणि ग्रामीण भागात गंभीर काळजी सुविधा आणि प्राथमिक काळजी यातील गंभीर अंतर भरून काढणे आहे.
- मिशन अंतर्गत, एक आरोग्यासाठी एक राष्ट्रीय संस्था, विषाणूशास्त्रासाठी 4 नवीन राष्ट्रीय संस्था, WHO दक्षिण पूर्व आशिया क्षेत्रासाठी एक प्रादेशिक संशोधन मंच, 9 जैवसुरक्षा स्तर III प्रयोगशाळा, 5 नवीन

byjusexamprep.com

प्रादेशिक राष्ट्रीय रोग नियंत्रण केंद्र स्थापन केले जातील.

Source: PIB

निपुण भारत मिशन

- केंद्रीय शिक्षण मंत्री धर्मेंद्र प्रधान यांच्या अध्यक्षतेखाली आणि शिक्षण राज्यमंत्री श्रीमती अन्नपूर्णा देवी यांच्या उप-अध्यक्षतेखाली निपुण भारत मिशनच्या अंमलबजावणीसाठी राष्ट्रीय सुकाणू समिती (NSC) स्थापन करण्यात आली आहे.

उद्दिष्ट:

- मूलभूत साक्षरता आणि संख्याशास्त्रावरील राष्ट्रीय मिशनच्या प्रगतीवर देखरेख करणे आणि धोरणात्मक मुद्द्यांवर मार्गदर्शन करणे आणि 2026-27 मध्ये अपेक्षित लक्ष्य साध्य करणे हे समितीचे मुख्य उद्दिष्ट असेल.

निपुन भारत मिशन बद्दल:

- शालेय शिक्षण आणि साक्षरता विभागाने 5 जुलै 2021 रोजी नॅशनल इनिशिएटिव्ह फॉर प्रोफिशियन्सी इन रीडिंग विथ अंडरस्टँडिंग अँड न्युमरसी (NIPUN) भारत मिशन सुरू केले होते.

Source: Indian Express

महात्मा गांधी राष्ट्रीय फेलोशिप

- केंद्रीय शिक्षण आणि कौशल्य विकास आणि उद्योजकता मंत्री धर्मेंद्र प्रधान यांनी संकल्प कार्यक्रमांतर्गत महात्मा गांधी नॅशनल फेलोशिप (MGNF) चा टप्पा-2 लाँच केला.

महात्मा गांधी राष्ट्रीय फेलोशिप (MGNF) बद्दल:

- ही दोन वर्षांची फेलोशिप आहे ज्याची संकल्पना तरुण, गतिमान व्यक्तींना तळागाळात कौशल्य विकासात योगदान देण्यासाठी संधी निर्माण करण्यासाठी आहे.
- MGNF फेज-I (पायलट): IIM बंगलोरसोबत शैक्षणिक भागीदार म्हणून सुरू करण्यात आले आहे आणि 69 फेलो सध्या 6 राज्यांमधील 69 जिल्ह्यांमध्ये तैनात आहेत.

byjusexamprep.com

- MGNF फेज-II (नॅशनल रोल आउट): 25 ऑक्टोबर रोजी 661 MGNF सह लॉन्च केले गेले जे देशातील सर्व जिल्ह्यांमध्ये तैनात केले जातील.

Source: PIB

मातोश्री ग्राम समृद्धी शेत-पाणंद रस्ते योजना'

- राज्यातील गावागावात शेत रस्ते आणि पाणंद रस्ते बांधण्यासाठी 'मातोश्री ग्राम समृद्धी शेत-पाणंद रस्ते योजना' राबविण्याचा महत्त्वपूर्ण निर्णय मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत घेण्यात आला.
- योजनेनुसार राज्यात 2 लाख किमीचे रस्ते बांधले जाणार आहेत.
- राज्यातील शेतकरी व ग्रामस्थ समृद्ध व्हावेत, या उद्देशाने महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना (मनरेगा) आणि राज्य रोजगार हमी योजनेच्या माध्यमातून 'मी समृद्ध, गाव समृद्ध आणि गाव समृद्ध, माझा महाराष्ट्र समृद्ध' ही संकल्पना राबविण्यात येत आहे.
- या योजनेमुळे शेतातील रस्ते, पाणंद बांधणे शक्य होईल जे सर्व शेतांना योग्य दर्जाच्या बारमाहीसाठी वापरता येतील.
- प्रत्येक गावाला सरासरी 5 किमी शेततळे आणि पाणंद रस्त्यांची गरज आहे. अशा प्रकारे राज्यात 2 लाख किलोमीटरचे रस्ते बांधले जाणार आहेत.

Source: Loksatta

कृषी उडान 2.0

- केंद्रीय नागरी विमान वाहतूक मंत्री, ज्योतिरादित्य एम. सिंधिया यांनी कृषी उडान 2.0 लाँच केले.
- या योजनेत हवाई वाहतुकीद्वारे कृषी-उत्पादनाच्या हालचाली सुलभ आणि प्रोत्साहन देण्याचा प्रस्ताव आहे.

कृषी उडान 2.0 बद्दल:

- कृषी उडान ऑगस्ट 2020 मध्ये शेतकऱ्यांना कृषी उत्पादनांची वाहतूक करण्यात मदत करण्यासाठी आंतरराष्ट्रीय आणि राष्ट्रीय मार्गांवर सुरू करण्यात आले.

Source: PIB

BYJU'S EXAM PREP

- भारत सरकारच्या सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग मंत्रालयाने (MSME) "संभव" ई-राष्ट्रीय स्तरावरील जागरूकता कार्यक्रम, 2021 लाँच केला आहे.

"संभव" कार्यक्रमाबद्दल:

- देशाच्या आर्थिक विकासाला चालना देणाऱ्या उद्योजकतेला चालना देण्यासाठी तरुणांचा सहभाग हा कार्यक्रमाचा उद्देश आहे.
- MSME मंत्रालयाच्या अंतर्गत हा एक महिन्याचा दीर्घ उपक्रम असेल ज्यामध्ये देशाच्या सर्व भागांतील विविध महाविद्यालये/ITIs मधील विद्यार्थ्यांना मंत्रालयाच्या 130 क्षेत्रीय कार्यालयांद्वारे उद्योजकतेसाठी प्रोत्साहित केले जाईल.

Source: PIB

योजना

पंतप्रधान पोषण योजना

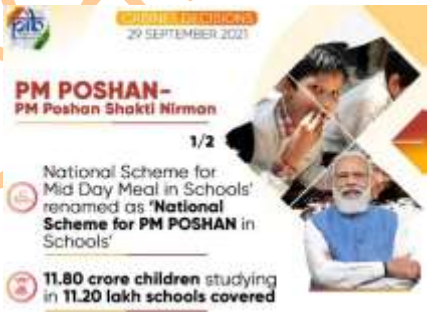

- सरकारी आणि सरकारी अनुदानित शाळांमध्ये एक गरम शिजवलेले जेवण देण्यासाठी पंतप्रधान पोषण शक्ती निर्माण किंवा पीएम पोषण योजना मंजूर केली आहे.
- हे पाच वर्षांच्या सुरुवातीच्या कालावधीसाठी (2021-22 ते 2025-26) सुरू करण्यात आले आहे.
- या योजनेचे पूर्वीचे नाव शाळांमधील मध्यान्ह भोजनासाठी राष्ट्रीय योजना (मध्यान्ह भोजन योजना) असे होते.
- ही एक केंद्र-पुरस्कृत योजना आहे जी शासकीय, सरकारी अनुदानित शाळांच्या इयत्ता I-VIII मध्ये शिकणाऱ्या सर्व शाळकरी मुलांना समाविष्ट करते.
- या योजनेत देशभरातील 11.20 लाख शाळांमध्ये शिकणाऱ्या सुमारे 11.80 कोटी मुलांना समाविष्ट करण्यात आले आहे.
- प्राथमिक वर्गातील सर्व 11.80 कोटी मुलांव्यतिरिक्त पूर्व-प्राथमिक किंवा बालवाटिकामध्ये शिकणाऱ्या

byjusexamprep.com

विद्यार्थ्यांसाठी ही योजना विस्तारित करण्याचा प्रस्ताव आहे.

- तिथीभोजनाच्या संकल्पनेला मोठ्या प्रमाणात प्रोत्साहन दिले जाईल.
- तिथीभोजन हा एक सामुदायिक सहभाग कार्यक्रम आहे ज्यात लोक विशेष प्रसंगी/सणांमध्ये मुलांना विशेष अन्न पुरवतात.
- शाळांमध्ये शालेय पोषण बागांच्या विकासास सरकार प्रोत्साहन देत आहे जेणेकरून मुलांना निसर्गाचा आणि बागकामाचा प्रत्यक्ष अनुभव मिळेल.

Source: Indian Express

निधी 2.0

National Integrated Database of Hospitality Industry

- भारत सरकारच्या पर्यटन मंत्रालयाने NIDHI 2.0 (हॉस्पिटॅलिटी इंडस्ट्रीचा राष्ट्रीय एकात्मिक डेटाबेस) आणि "इंडिया टुरिझम स्टॅटिस्टिक्स: ए इन्फ्लॅन्स, 2021" लाँच केले.
- पर्यटन मंत्रालय, संयुक्त राष्ट्र पर्यावरण कार्यक्रम (यूएनईपी) आणि द रिस्पॉन्सिबल टूरिझम सोसायटी ऑफ इंडिया (आरटीएसओआय) यांच्यात परस्परांच्या पर्यटन क्षेत्रात 'टिकाऊपणाच्या उपक्रमांना' सक्रियपणे प्रोत्साहन देण्यासाठी आणि समर्थन देण्यासाठी सामंजस्य करार करण्यात आला आहे.

NIDHI (हॉस्पिटॅलिटी इंडस्ट्रीचा राष्ट्रीय एकात्मिक डेटाबेस) बद्दल:

- पर्यटन क्षेत्राचे डिजीटलायझेशन सुलभ करण्यासाठी पर्यटन मंत्रालयाने NIDHI ची सुरुवात केली.
- NIDHI मध्ये नोंदणी केल्याने हॉस्पिटॅलिटी युनिटला विविध सेवा आणि लाभांचे इलेक्ट्रॉनिक वितरण सुनिश्चित होते.

Source: PIB

डिजीक्षम

- कामगार आणि रोजगार मंत्री, भूपेंद्र यादव यांनी डिजिटल कौशल्ये देऊन तरुणांची रोजगारक्षमता वाढवण्यासाठी DigiSaksham - डिजिटल कौशल्य कार्यक्रम सुरू केला.

byjusexamprep.com

- DigiSaksham कार्यक्रम श्रम आणि रोजगार मंत्रालय आणि Microsoft India यांचा संयुक्त उपक्रम आहे.

DigiSaksham कार्यक्रमाबद्दल:

- पहिल्या वर्षात 3 लाखांहून अधिक तरुणांना मूलभूत कौशल्यांसह प्रगत संगणनासह डिजिटल कौशल्यांचे मोफत प्रशिक्षण दिले जाईल.
- जॉबसीकर्स नॅशनल करिअर सर्व्हिस (NCS) पोर्टलद्वारे प्रशिक्षणात प्रवेश करू शकतात.
- मुळात तीन प्रकारचे प्रशिक्षण असेल जसे की. डिजिटल स्किल्स - सेल्फ -पेसेड लर्निंग, VILT मोड ट्रेनिंग (व्हर्च्युअल इंस्ट्रक्टर एलईडी) आणि ILT मोड ट्रेनिंग (इन्स्ट्रक्टर लेड).
- हे आगा खान रूरल सपोर्ट प्रोग्राम इंडिया (AKRSP-I) द्वारे क्षेत्रात राबवले जाईल.

Source: PIB

स्वच्छ भारत मिशन-शहरी 2.0 आणि अमृत 2.0

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी स्वच्छ भारत मिशन-अर्बन 2.0 (SBM-U 2.0) आणि अटल मिशन फॉर कायाकल्प आणि शहरी परिवर्तन 2.0 (AMRUT 2.0) लाँच केले.
- हे प्रमुख मिशन 2030 शाश्वत विकास ध्येय साध्य करण्यासाठी योगदान देण्यास मदत करेल.

स्वच्छ भारत मिशन-शहरी 2.0 (SBM-U 2.0) बद्दल:

- हे सर्व शहरांना 'कचरामुक्त' करण्याची कल्पना करते आणि अमृत अंतर्गत येणाऱ्या शहरांव्यतिरिक्त इतर सर्व शहरांमध्ये राखाडी आणि काळ्या पाण्याचे व्यवस्थापन सुनिश्चित करते, सर्व शहरी स्थानिक संस्थांना ODF+आणि 1 लाख पेक्षा कमी लोकसंख्या असलेल्या लोकांना ODF ++ करणार.

अटल मिशन फॉर कायाकल्प आणि शहरी परिवर्तन 2.0 (AMRUT 2.0) बद्दल:

- सुमारे 4700 शहरी स्थानिक संस्थांमधील सर्व घरांना 100% कव्हरेज सुमारे 2.64 कोटी गटारे/ सेप्टेज कनेक्शन प्रदान करून 100% कव्हरेज पुरवण्याचे उद्दिष्ट आहे.यामुळे शहरी भागातील 10.5 कोटींपेक्षा जास्त लोकांना फायदा होईल.
- शहरांमधील प्रगतीशील स्पर्धेला प्रोत्साहन देण्यासाठी 'पे जल सर्वेक्षण' आयोजित केले जाईल.

Source: PIB

मिशन कवचकुंडल

- राज्यात येत्या ६ दिवसात ९० लाख नागरीकांचं लसीकरण करण्याच्या उद्देशानं मिशन कवच कुंडल या विशेष लसीकरण मोहिमेची सुरुवात करण्यात आलेली आहे.
- १४ ऑक्टोबर दरम्यान चालणाऱ्या या मोहिमेत दररोज १५ लाख जणांना लसीच्या मात्रा देण्यात येणार आहेत.
- लसीचा पहिला डोस घेणाऱ्यांना प्राधान्य दिले जाईल.

BYJU'S EXAM PREP
BYJU'S EXAM PREP SUBSCRIBE

- राज्यातील सव्वानऊ कोटी नागरिकांचं लसीकरण करण्याचं उद्दिष्ट आहे. त्यापैकी सहा कोटी नागरिकांचं लसीकरण करण्यात आलं असून आणखी सव्वातीन कोटीपेक्षा जास्त नागरिकांचं लसीकरण शिल्लक आहे.
- या विशेष मोहिमेसाठी लसीकरणासाठी आवश्यक सिरिंजसह मनुष्यबळ उपलब्ध करून दिले जाणार आहे.
- दसऱ्यापर्यंत देशभरात लसीचे 100 कोटी डोस देण्याचे केंद्र सरकारचे लक्ष्य आहे.
- महाराष्ट्रात आतापर्यंत 65 टक्के नागरिकांनी पहिला डोस पूर्ण केला आहे आणि 30 टक्के नागरिकांनी दुसरा डोस पूर्ण केला आहे.

Source: Newsonair

10 ऑक्टोबर, जागतिक मानसिक आरोग्य दिवस

- जागतिक मानसिक आरोग्य दिवस हा जागतिक मानसिक आरोग्य शिक्षण, जागरूकता आणि सामाजिक कलंक विरुद्ध वकिलीसाठी आंतरराष्ट्रीय दिवस आहे.
- जागतिक मानसिक आरोग्य दिन 2021 ची थीम 'एक असमान जगातील मानसिक आरोग्य' आहे.
- वर्ल्ड फेडरेशन फॉर मेंटल हेल्थ या जागतिक मानसिक आरोग्य संस्थेच्या पुढाकाराने 1992 मध्ये हे पहिल्यांदा साजरे करण्यात आले.

Source: who.int

आंतरराष्ट्रीय आपत्ती जोखीम कमी करण्याचा दिवस

- दरवर्षी 13 ऑक्टोबर रोजी आपत्ती जोखीम कमी करण्यासाठी आंतरराष्ट्रीय दिवस साजरा केला जातो.
- जोखीम-जागरूकता आणि आपत्ती कमी करण्याच्या जागतिक संस्कृतीला प्रोत्साहन देण्यासाठी संयुक्त राष्ट्राच्या महासभेच्या आवाहनानंतर 1989 मध्ये याची सुरुवात झाली.
- 2021 च्या आवृत्तीत "विकसनशील देशांना आपत्तीचा धोका आणि आपत्तीचे नुकसान कमी करण्यासाठी आंतरराष्ट्रीय सहकार्य" यावर लक्ष केंद्रित केले आहे. सेंदाई सेव्हन टार्गेट्सपैकी हे सहावे आहे.

Source: un.org

जागतिक मानक दिन

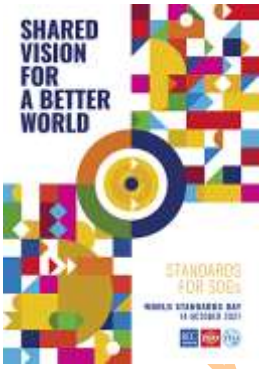

- जागतिक मानक दिन, ज्याला आंतरराष्ट्रीय मानक दिन म्हणूनही ओळखले जाते, दरवर्षी 14 ऑक्टोबर रोजी जागतिक स्तरावर साजरा केला जातो.
- जागतिक मानक दिन 2021 ची थीम "चांगल्या जगासाठी सामायिक दृष्टी" आहे.
- या दिवसाचे उद्दीष्ट ग्राहक, नियामक आणि उद्योगामध्ये जागतिक अर्थव्यवस्थेसाठी मानकीकरणाच्या महत्त्वविषयी जागरूकता निर्माण करणे आहे.

Source: India Today

'मेरा घर मेरे नाम' योजना

- पंजाबचे मुख्यमंत्री चरणजीत सिंग चन्नी यांनी 'मेरा घर मेरे नाम' योजना सुरू केली ज्यामध्ये गावांमध्ये आणि शहरांच्या "लाल लकीर" मधील घरात राहणाऱ्या लोकांना मालकी हक्क देण्यात आले.
- “लाल लकीर” म्हणजे गावाचा वस्तीचा भाग असलेल्या जमिनीचा संदर्भ आहे आणि ती केवळ अकृषिक कारणासाठी वापरली जाते.
- 'मेरा घर मेरे नाम' योजना सर्व लोकांना, विशेषत: गरजू आणि वंचित वर्गातील लोकांना आवश्यक ती मदत देईल.
- पूर्वी ही योजना फक्त गावातील रहिवाशांसाठी सुरू करण्यात आली होती परंतु आता

byjusexamprep.com

ती "लाल लकीर" मधील शहरांतील पात्र रहिवाशांसाठी विस्तारित केली जात आहे.

Source: ndtv

पुरस्कार आणि सन्मान

शांती स्वरूप भटनागर पारितोषिक 2021

- विज्ञान आणि तंत्रज्ञान 2021 साठी देशाचा सर्वोच्च विज्ञान पुरस्कार शांती स्वरूप भटनागर पारितोषिक मिळालेल्या 11 शास्त्रज्ञांची नावे कौन्सिल फॉर सायंटिफिक अँड इंडस्ट्रियल रिसर्च (CSIR) च्या 80 व्या स्थापना दिवसात जाहीर करण्यात आली.

11 शास्त्रज्ञांच्या पुरस्कारांची यादी:

जैविक विज्ञान:

- डॉ अमित सिंग
- डॉ अरुण कुमार शुक्ला

रासायनिक विज्ञान:

- डॉ कनिष्क बिस्वास
- डॉ टी गोविंदराजू

पृथ्वी, वातावरण, महासागर आणि ग्रह विज्ञान:

- डॉ बिनॉय कुमार सैकिया

अभियांत्रिकी विज्ञान:

- डॉ देबदीप मुखोपाध्याय

गणिती विज्ञान:

- डॉ अनिश घोष
- डॉ साकेत सौरभ

वैद्यकीय विज्ञान:

- डॉ.जीमन पन्नियम्माकाली
- डॉ रोहित श्रीवास्तव

भौतिक विज्ञान:

- डॉ कनक साहा

शांती स्वरूप भटनागर पुरस्काराबद्दल:

- कौन्सिल ऑफ सायंटिफिक अँड इंडस्ट्रियल रिसर्च (CSIR) द्वारे दरवर्षी दिला जाणारा हा विज्ञान पुरस्कार आहे.

byjusexamprep.com

- जीवशास्त्र, रसायनशास्त्र, पर्यावरण विज्ञान, अभियांत्रिकी, गणित, औषध आणि भौतिकशास्त्र या सात क्षेत्रातील उत्कृष्ट संशोधनासाठी 45 वर्षांखालील भारतीय शास्त्रज्ञांना हे बक्षीस दिले जाते.

Source: HT

2021 यिदान पारितोषिक

- प्रथमचे सीईओ डॉ. रुक्मिणी बनर्जी (भारत-आधारित) आणि एरिक ए. हनुशेक (यूएस-आधारित), स्टॅनफोर्ड विद्यापीठातील प्राध्यापक यांना 2021 यिदान पारितोषिक देण्यात आले आहे.
- प्रथम शिक्षण फाउंडेशनच्या मुख्य कार्यकारी अधिकारी डॉ रुक्मिणी बॅनर्जी या वर्षी मुलांच्या शिकण्याच्या पातळीत सुधारणा करण्याच्या त्यांच्या कार्यासाठी शिक्षण विकासासाठी प्रतिष्ठित यदान पुरस्कार प्राप्त करणारी आहेत.
- प्राध्यापक एरिक ए. हनुशेक यांची शैक्षणिक संशोधनासाठी 2021 यिदान पारितोषिक प्राप्तकर्ता म्हणून निवड झाली.

Source: TOI

वैद्यकशास्त्रातील नोबेल पारितोषिक

- अमेरिकन शास्त्रज्ञ डेव्हिड ज्युलियस आणि आर्डेम पटापौटियन यांनी तापमान आणि स्पर्शासाठी रिसेप्टर्सच्या शोधासाठी 2021 चे शरीरविज्ञान किंवा वैद्यकशास्त्रातील नोबेल पारितोषिक जिंकले.
- त्यांच्या निष्कर्षांनी "आम्हाला समजण्यास अनुमती दिली आहे की उष्णता, थंड आणि यांत्रिक शक्ती मज्जातंतूंच्या आवेगांची सुरुवात कशी करू शकते ज्यामुळे आम्हाला आपल्या सभोवतालच्या जगाची जाण आणि परिस्थितीशी जुळवून घेता येते."
- "या ज्ञानाचा उपयोग दीर्घकालीन वेदनांसह रोगांच्या विस्तृत श्रेणीसाठी उपचार विकसित करण्यासाठी केला जात आहे."

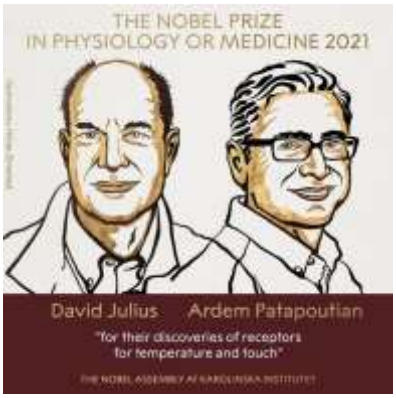

नोबेल पुरस्काराबद्दल:

- भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र, शरीरशास्त्र किंवा वैद्यकशास्त्र, साहित्य आणि शांतता या क्षेत्रांमध्ये नोबेल पारितोषिके दिली जातात.

Source: Indian Express

2021 भौतिकशास्त्राचे नोबेल पारितोषिक

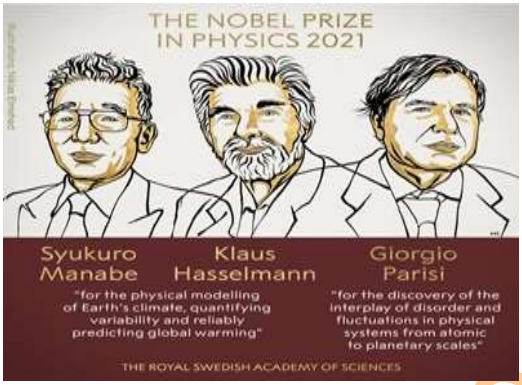

- 2021 चे भौतिकशास्त्राचे नोबेल पारितोषिक स्युकुरो मनाबे आणि क्लाऊस हॅसलमन यांना संयुक्तपणे "पृथ्वीच्या हवामानाचे भौतिक मॉडेलिंग, परिवर्तनशीलता मोजणे आणि विश्वासार्हतेने ग्लोबल वार्मिंगचा अंदाज लावणे" आणि आणि जॉर्जियो पॅरीसीला "अणूपासून ग्रहांच्या तराजूपर्यंत भौतिक प्रणालींमध्ये विकार आणि चढउतारांच्या परस्परसंवादाच्या शोधासाठी" दिला गेला.
- हवामान शास्त्रज्ञांना भौतिकशास्त्राचे नोबेल देण्याची ही पहिलीच वेळ आहे.

Source: newsonair

2021 राइट लाईव्हलीहुड पुरस्कार

- दिल्लीस्थित पर्यावरण संस्थेला 'लीगल इनिशिएटिव्ह फॉर फॉरेस्ट अँड एन्व्हायर्नमेंट (LIFE)' ला "असुरक्षित समुदायाला त्यांच्या आजीविका संरक्षित करण्यासाठी आणि स्वच्छ पर्यावरणावर त्यांचा हक्क सांगण्याच्या सक्षमीकरणाच्या तळागाळातील दृष्टिकोनासाठी" 2021 राइट लाईव्हलीहुड अवॉर्ड मिळाला आहे
- हा पुरस्कार स्वीडनचा पर्यायी नोबेल पुरस्कार म्हणून ओळखला जातो.

- इतर पुरस्कारप्राप्त व्यक्तींमध्ये कॅमेरूनियन महिला हक्क कार्यकर्ते मार्थे वांडो, रशियन पर्यावरण कार्यकर्ते व्लादिमीर स्लिव्ह्याक आणि कॅनेडियन स्वदेशी हक्क रक्षक फ्रेड हुसन यांचा समावेश आहे.

byjusexamprep.com

- वन आणि पर्यावरणासाठी कायदेशीर पुढाकार (LIFE) 2005 मध्ये वकील रीत्विक दत्ता आणि राहुल चौधरी यांनी स्थापन केले होते.

Source: HT

नोबेल पारितोषिक 2021

- जर्मन वंशाच्या बेंजामिन लिस्ट आणि स्कॉटलंडमध्ये जन्मलेल्या डेव्हिड मॅकमिलन यांना रसायनशास्त्रातील 2021 चे नोबेल पारितोषिक संयुक्तपणे "असममित ऑर्गोनोकॅटालिसिसच्या विकासासाठी" देण्यात आले आहे.
- त्यांच्या रासायनिक टूलकिटचा वापर नवीन औषधे शोधण्यासाठी आणि सौर पेशींमध्ये प्रकाश पकडू शकणारे रेणू तयार करण्यासाठी केला गेला आहे.

Source: newsonair

2021 नोबेल पारितोषिक

- 2021 चा नोबेल शांतता पुरस्कार फिलिपिन्सच्या पत्रकार मारिया रेसा आणि रशियाच्या दिमित्री मुराटोव्ह यांना त्यांच्या देशात अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याच्या लढाईसाठी देण्यात आला.

- रेस्सा फिलिपिन्समधील रॅप्लर या स्वतंत्र न्यूज वेबसाइटच्या सह-संस्थापक आणि मुख्य कार्यकारी अधिकारी आहेत.
- साहित्यासाठी नोबेल पारितोषिक
- टांझानियन कादंबरीकार अब्दुलराजाक गुर्नाह यांनी वसाहतवादाच्या परिणामांविषयी आणि संस्कृती आणि महाद्वीपांमधील दरीतील निर्वासितांच्या भवितव्याच्या तडजोडी आणि करुणापूर्ण प्रवेशासाठी साहित्यातील 2021 चे नोबेल पारितोषिक जिंकले आहे.

Source: newsonair

byjusexamprep.com

नोबेल पारितोषिक 2021

- अमेरिकास्थित अर्थशास्त्रज्ञ डेव्हिड कार्ड, जोशुआ अँग्रिस्ट आणि गिडो इम्बेन्स यांना यंदाचे अर्थशास्त्राचे नोबेल पारितोषिक मिळाले आहे. डेव्हिड कार्डला अर्धे बक्षीस मिळेल आणि इतर दोन तज्ज्ञांना उर्वरित अर्धे मिळेल.
- डेव्हिड कार्ड (युनिव्हर्सिटी ऑफ कॅलिफोर्निया बर्कले) ला "आर्थिक श्रमशास्त्रातील त्यांच्या अनुभवजन्य योगदानासाठी" आर्थिक शास्त्रातील 2021 चा पुरस्कार देण्यात आला आहे.
- जोशुआ डी.अँग्रिस्ट (मॅसॅच्युसेट्स इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी) आणि गुइडो डब्ल्यू. इम्बेन्स (स्टॅनफोर्ड युनिव्हर्सिटी) यांना आर्थिक कार्यांमधील 2021 चे पारितोषिक "कारक संबंधांच्या विश्लेषणासाठी त्यांच्या पद्धतशीर योगदानासाठी" देण्यात आले आहे.

Source: Indian Express

राजीव सारस्वत सन्मान

- राज्यपाल भगतसिंह कोश्यारी यांच्या हस्ते लेखक विश्वास पाटील यांना 'राजीव सारस्वत सन्मान' प्रदान करण्यात आला.
- श्रुती संवाद साहित्य कला अकादमीतर्फे हा सन्मान येतो.
- लेखक विश्वास पाटील यांचे लिखाणकाम: पानिपत, महानायक, झाडाझडती
- राजीव सारस्वत, सुप्रसिद्ध लेखक, कवी आणि हिंदुस्थान पेट्रोलियमचे महाव्यवस्थापक, 26 नोव्हेंबर 2008 रोजी मुंबईवर झालेल्या दहशतवादी हल्ल्यात ठार झाले होते.
- त्यांच्या आठवणीत श्रुती संवाद साहित्य कला अकादमी लेखकांना 'राजीव सारस्वत सन्मान' देते.

Source: Newsonair

आर्यभट्ट पुरस्कार 2021

- DRDO चे अध्यक्ष डॉ.जी.सतीश रेड्डी यांना भारतातील अंतराळवीरांना प्रोत्साहन देण्यासाठी आयुष्यभर दिलेल्या योगदानाबद्दल एस्ट्रोनॉटिकल सोसायटी ऑफ इंडिया (ASI) द्वारे प्रतिष्ठित आर्यभट्ट पुरस्कार 2021 प्रदान करण्यात आला आहे.
- जी सतीश रेड्डी हे प्रगत विमानचालन, नेव्हिगेशन आणि क्षेपणास्त्र तंत्रज्ञानाच्या संशोधन आणि विकास क्षेत्रात अग्रणी आहेत.

Source: PIB

लाल बहादूर शास्त्री राष्ट्रीय पुरस्कार 2021

- उपराष्ट्रपती एम व्यंकय्या नायडू यांच्या हस्ते ऑल इंडिया इन्स्टिट्यूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस (एम्स) चे संचालक डॉ रणदीप गुलेरिया यांना उत्कृष्टतेसाठी 22 वा लाल बहादूर शास्त्री राष्ट्रीय पुरस्कार 2021 प्रदान करण्यात आला.
- रणदीप गुलेरिया हे एक भारतीय पल्मोनोलॉजिस्ट आणि एम्स, नवी दिल्लीचे सध्याचे संचालक आहेत, त्यांना एम्समध्ये फुफ्फुसीय औषधे आणि झोपेच्या विकारांसाठी भारतातील पहिले केंद्र स्थापन करण्याचे श्रेय दिले जाते.
- ते भारताच्या कोविड -19 प्रतिसाद प्रयत्नांचा एक भाग आहेत.
- 2015 मध्ये त्यांना भारत सरकारने पद्मश्री देऊन सन्मानित केले होते.

Source: PIB

सीके प्रल्हाद पुरस्कार 2021

byjusexamprep.com

- मायक्रोसॉफ्टचे सीईओ, भारतीय अमेरिकन सत्य नडेला, जागतिक व्यवसाय स्थिरता नेतृत्वसाठी सीके प्रल्हाद पुरस्कार 2021 देण्यात आला.
- सीके प्रल्हाद पुरस्काराबद्दल:
- हा पुरस्कार 2010 मध्ये कॉर्पोरेट इको फोरमने भारतीय अमेरिकन प्रल्हाद, त्याचा संस्थापक सल्लागार मंडळाचा सदस्य म्हणून सन्मानित करण्यासाठी तयार केला होता.

Source: Business Today

अर्थशॉट पारितोषिक 2021

- विद्युत मोहन (टाकाचरचे सह-संस्थापक), दिल्ली उद्योजकाची कृषी कचरा पुनर्वापर संकल्पना, अर्थशॉट बक्षीसची उद्घाटन आवृत्ती जिंकली.
- भारतीय कचरा कंपनीने "स्वच्छ आमची हवा" श्रेणीमध्ये एक पोर्टेबल मशीन तयार करण्यासाठी बक्षीस जिंकले जे कृषी कचरा खतामध्ये बदलते जेणेकरून शेतकरी कचरा जाळू नये आणि वायू प्रदूषण होऊ नये.
- पाच विजेत्यांची घोषणा करण्यात आली, प्रत्येकाला एक दशलक्ष पौंड ($ 1.4 दशलक्ष) मिळाले.

अर्थशॉट बक्षिस बद्दल:

- हे 2021 ते 2030 पर्यंत दरवर्षी दिले जाणारे बक्षीस आहे.
- हे लंडन, इंग्लंड येथे मुख्यालय असलेल्या रॉयल फाउंडेशन कडून देण्यात येते.

Source: ndtv

सखारोव्ह पुरस्कार २०२१

- रशियाचे विरोधी पक्षनेते अलेक्सी नॅव्हल्नी यांना विचार स्वातंत्र्यासाठी युरोपियन युनियनचा सर्वोच्च मानवाधिकार पुरस्कार 'साखारोव पुरस्कार २०२१' प्रदान करण्यात आला.
- व्लादिमीर पुतिन यांच्या राजवटीच्या भ्रष्टाचाराविरुद्ध अलेक्सी नवलनी यांनी अथक संघर्ष केला आहे.
- 2020 मध्ये त्याला रशियामध्ये तुरुंगात टाकण्यात आले होते.
- ते फ्यूचर पार्टीचे रशियाचे नेते आणि भ्रष्टाचार विरोधी फाउंडेशनचे संस्थापक आहेत.

Source: The Hindu

byjusexamprep.com

'सत्यजित रे जीवनगौरव पुरस्कार'

- केंद्रीय माहिती आणि प्रसारण मंत्री अनुराग ठाकूर यांनी 52 व्या भारतीय आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सवात (IFFI) इस्तेवान स्झाबो आणि मार्टिन स्कॉरसेस यांना 'सत्यजित रे जीवनगौरव पुरस्कार' प्रदान करण्यात येणार असल्याची घोषणा केली आहे.
- गोव्यात 20 ते 28 नोव्हेंबर 2021 या कालावधीत भारतीय आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सव (IFFI) ची 52 वी आवृत्ती होणार आहे.
- मेफिस्टो (1981) फादर (1966) सारख्या उत्कृष्ट कृतींसाठी ओळखल्या जाणाऱ्या गेल्या काही दशकांतील सर्वात समीक्षकाने प्रशंसित हंगेरियन चित्रपट दिग्दर्शकांपैकी एक म्हणजे इस्तवान साबो.
- मार्टिन स्कोर्सेस हे नवीन हॉलीवूड युगातील प्रमुख व्यक्तींपैकी एक आहे, ज्यांना चित्रपट इतिहासातील सर्वात महान आणि प्रभावशाली दिग्दर्शक म्हणून ओळखले जाते.

Source: ET

67 वा राष्ट्रीय चित्रपट पुरस्कार

- भारताचे उपराष्ट्रपती, एम व्यंकय्या नायडू यांनी प्रतिष्ठित दादा साहेब फाळके पुरस्कारासह 67 व्या आवृत्तीत विविध श्रेणींमध्ये 2019 साठी राष्ट्रीय चित्रपट पुरस्कार प्रदान केले.
- रजनीकांत यांना 51 वा दादा साहेब फाळके पुरस्कार जाहीर झाला आहे.

मुख्य पुरस्कार:

श्रेणी	विजेता
सर्वोत्कृष्ट वैशिष्ट्यपूर्ण चित्रपट	प्रियदर्शन दिग्दर्शित मारक्कर अरबीक्कडिलिंते सिंहम (मल्याळम)
सर्वोत्कृष्ट अभिनेत्री	कंगना राणौत
सर्वोत्कृष्ट अभिनेता	मनोज बाजपेयी (भोंसले) आणि धनुष (असुरन)

byjusexamprep.com

सर्वोत्कृष्ट सहाय्यक अभिनेत्री	पल्लवी जोशी (ताश्कंद फाइल्स)
सर्वोत्कृष्ट सहाय्यक अभिनेता	विजया सेतुपती (सुपर डिलक्स)
सर्वोत्कृष्ट दिग्दर्शक	संजय पूरण सिंग चौहान (बहत्तर हूरैन)
सर्वोत्कृष्ट महिला पार्श्वगायिका	सावनी रवींद्र (रण पेटला गाण्यासाठी)
सर्वोत्तम पुरुष पार्श्वगायक	बी प्राक (तेरी मिट्टी गाण्यासाठी)
सर्वोत्कृष्ट चित्रपट समीक्षक	सोहिनी चटोपाध्याय
सर्वोत्कृष्ट बालचित्रपट	कस्तुरी (हिंदी)
सर्वोत्कृष्ट सिनेमॅटोग्राफी	जल्लीक्केट्टू (मल्याळम)
सर्वोत्कृष्ट हिंदी चित्रपट	छिछोरे
सर्वोत्कृष्ट नॉन-फीचर फिल्म	एक अभियंता स्वप्न
सर्वाधिक चित्रपट अनुकूल राज्य	सिक्कीम
सिनेमावरील सर्वोत्कृष्ट पुस्तक	अ गांधीयन अफेअर: इंडियाज क्युरियस पोर्ट्रियल ऑफ लव्ह इन सिनेमा' संजय सुरी द्वारे

Source: PIB

ऑस्कर 2022

- चित्रपट निर्माते पीएस विनोथराज दिग्दर्शित तमिळ चित्रपट कूझहंगल (पेबल्स) ची 94 व्या अकादमी पुरस्कार (ऑस्कर 2022) साठी भारताची अधिकृत प्रवेश म्हणून निवड करण्यात आली आहे.
- कूझंगल हे नयनतारा आणि विघ्नेश शिवन निर्मित वास्तववादी कौटुंबिक नाटक आहे.
- निवडल्यास, हा चित्रपट 'सर्वोत्कृष्ट आंतरराष्ट्रीय फीचर फिल्म' या अकादमी पुरस्कारासाठी स्पर्धा करेल.
- 94 वा अकादमी पुरस्कार 27 मार्च 2022 रोजी लॉस एंजेलिस येथे होणार आहेत.

Source: HT

प्राचार्य राम शेवाळकर पुरस्कार

- अखिल भारतीय मराठी साहित्य महामंडळातर्फे दिल्या जाणाऱ्या प्राचार्य राम शेवाळकर पुरस्कारासाठी यंदा डॉ यू. म.पठाण आणि वाङ्मय क्षेत्रात काम करणारे ज्येष्ठ कार्यकर्ते मनोहर म्हैसाळकर यांची निवड करण्यात आली आहे.

byjusexamprep

डॉ यू. म. पठाण बद्दल:

- डॉ.पठाण यांनी संतवाङ्मयावर सुमारे 20 पुस्तके प्रकाशित केली असून त्यांचा एकूण ग्रंथसंग्रह 40 च्या आसपास आहे.
- ते 63 व्या अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनाचे (पुणे) अध्यक्ष होते.
- 2020-21 च्या पुरस्कारासाठी त्याची निवड करण्यात आली आहे.

मनोहर म्हैसाळकर बद्दल:

- मनोहर म्हैसाळकर हे गेली 10 वर्षे विदर्भ साहित्य संघाचे अध्यक्ष असून गेली 38 वर्षे ते विदर्भ साहित्य संघाचे कार्य करीत आहेत.
- त्याची 2021-22 च्या पुरस्कारासाठी निवड झाली आहे.

Source: Loksatta

पुस्तके आणि लेखक

द फ्रॅक्चर्ड हिमालय: इंडिया तिबेट चीन 1949-62: पुस्तक

- निरुपमा राव यांनी "द फ्रॅक्चर्ड हिमालय: इंडिया तिबेट चायना 1949-62" नावाचे पुस्तक लिहिले आहे.
- हे पुस्तक भारत-चीन संबंधांची समज प्रदान करते.
- निरुपमा राव 1973 बॅचच्या भारतीय परराष्ट्र सेवा कॅडरच्या निवृत्त नागरी सेविका आहेत ज्यांनी 2009 ते 2011 पर्यंत भारताचे परराष्ट्र सचिव म्हणून काम केले, तसेच त्यांच्या कारकिर्दीत अमेरिका, चीन आणि श्रीलंका येथे भारताच्या राजदूत म्हणून काम केले.

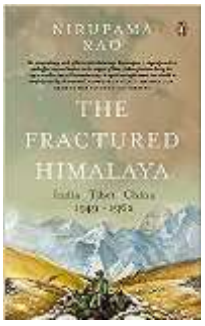

Source: TOI

"माझे संपूर्ण जीवन: काम, कुटुंब आणि आमचे भविष्य": आत्मचरित्र

- पेप्सिकोच्या माजी अध्यक्षा आणि मुख्य कार्यकारी अधिकारी इंद्रा नूयी यांनी 'माय लाईफ इन फुल: वर्क, फॅमिली आणि आमचे भविष्य' या नावाचे त्यांचे आत्मचरित्र लिहिले आहे.

byjusexamprep.com

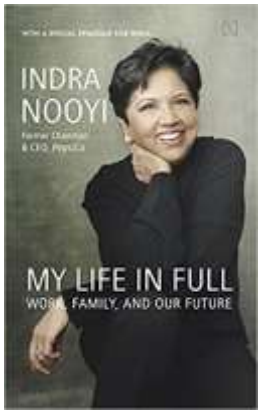

- तिच्या संस्मरणात, इंद्रा नूईने लहानपणापासून ते पेप्सिको ची सीईओ बनण्यापर्यंत तिच्या आयुष्याला आकार देणाऱ्या घटनांचे वर्णन केले आहे, जिथून ती 2018 मध्ये निवृत्त झाली.
- इंद्रा नूयी यांना 2007 मध्ये पदम भूषण देऊन सन्मानित करण्यात आले आहे.

Source: HT

"वास्तविक... मी त्यांना भेटलो: एक संस्मरण" : पुस्तक

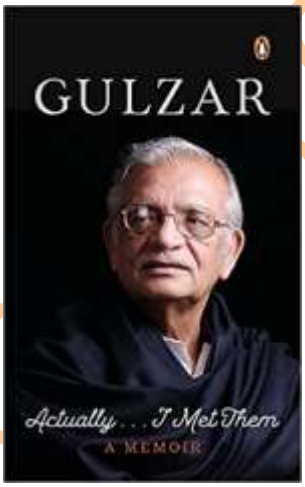

- भारतीय कवी-गीतकार-दिग्दर्शक गुलजार यांनी "वास्तविक... आय मेट देम: अ मेमोयर" हे नवीन पुस्तक लिहिले आहे.
- या पुस्तकात गुलजार यांनी किशोर कुमार, ऋत्विक घटक, बिमल रॉय, हृषिकेश मुखर्जी आणि महाश्वेता देवी यांसारख्या दिग्गजांबद्दल अनेक मनोरंजक अज्ञात तथ्ये शेअर केली आहेत.
- पेंग्विन रँडम हाऊस इंडिया या प्रकाशन समुहाने हे संस्मरण प्रकाशित केले आहे.

लेखकाबद्दल:

- गुलजार, भारतातील आघाडीच्या कवींपैकी एक, एक अत्यंत प्रतिष्ठित पटकथा लेखक आणि चित्रपट दिग्दर्शक आहेत.
- त्यांना 2002 मध्ये साहित्य अकादमी पुरस्कार, 2004 मध्ये पद्मभूषण आणि 2014 मध्ये दादासाहेब फाळके पुरस्कार मिळाला होता.

Source: Indian Express

byjusexamprep.com

महत्वाचे दिवस

भारतीय हवाई दल दिन

- देशात दरवर्षी 8 ऑक्टोबर रोजी भारतीय हवाई दल दिवस साजरा केला जातो.
- 8 ऑक्टोबर 1932 रोजी ब्रिटिश साम्राज्याने देशात भारतीय वायुसेना (IAF) ची स्थापना केली होती.
- एप्रिल 1933 मध्ये पहिले ऑपरेशनल स्क्वाड्रन अस्तित्वात आले.
- भारतातील हवाई दल अधिकृतपणे 1932 मध्ये युनायटेड किंगडमच्या रॉयल एअर फोर्सची सहाय्यक शक्ती म्हणून उभी करण्यात आली होती.

Source: India Today

आंतरराष्ट्रीय दारिद्र्य निर्मूलन दिन

- आंतरराष्ट्रीय दारिद्र्य निर्मूलन दिन दरवर्षी 17 ऑक्टोबर रोजी जगभरात साजरा केला जातो आणि जगभरातील गरिबी, हिंसा आणि भूक यावर प्रकाश टाकला जातो.
- आंतरराष्ट्रीय दारिद्र्य निर्मूलन 2021 ची थीम "एकत्रितपणे पुढे जाणे: निरंतर गरीबी संपवणे, सर्व लोकांचा आदर करणे आणि आपल्या ग्रहाचा" आहे.
- 1992 मध्ये, संयुक्त राष्ट्र संघाने (UN) 17 ऑक्टोबर हा दिवस गरीबी निर्मूलनासाठी आंतरराष्ट्रीय दिन म्हणून अधिकृतपणे नियुक्त केला.

Source: India Today

संयुक्त राष्ट्र दिन

- युनायटेड नेशन्स (UN) दिवस दरवर्षी 24 ऑक्टोबर रोजी साजरा केला जातो आणि 1945 मध्ये संयुक्त राष्ट्र संघाची अधिकृत स्थापना झाली.
- 2021 ची थीम आहे “Building Back Together for Peace and Prosperity”.

byjusexamprep.com

इतिहास:

- या दिवशी, सुरक्षा परिषदेच्या पाच स्थायी सदस्यांसह बहुतेक स्वाक्षरीकर्त्यांद्वारे UN सनद मंजूर करण्यात आली, ज्यामुळे UN ची अधिकृत स्थापना झाली.
- तो पहिल्यांदा 24 ऑक्टोबर 1948 रोजी साजरा करण्यात आला.

Source: India Today

खेळ

भारतातील पहिले क्रीडा लवाद केंद्र

- केंद्रीय कायदा मंत्री किरेन रिजिजू यांनी गुजरातमधील देशातील पहिल्या "स्पोर्ट्स आर्बिट्रेशन सेंटर ऑफ इंडिया" (SACI) चे उद्घाटन केले.
- SACI क्रीडा क्षेत्रातील वाद जलद मागण्यासाठी स्वतंत्र संस्था म्हणून काम करेल.
- SACI ला अहमदाबाद स्थित SE TransStadia Pvt Ltd. द्वारे प्रोत्साहन दिले जाईल.
- कायदा आणि न्याय मंत्रालय SACI ला सर्व कायदेशीर आधार देईल.

Source: TOI

ऑस्ट्रावा ओपन महिला दुहेरीचे विजेतेपद 2021

- भारताची टेनिस अनुभवी, सानिया मिर्झाने झेक प्रजासत्ताकातील ओस्ट्रावा येथे तिची चिनी जोडीदार शुई झांग यांच्यासोबत ऑस्ट्रावा ओपन 2021 मध्ये महिला दुहेरीचे विजेतेपद पटकावले.
- सानिया मिर्झाचे हे या मोसमातील पहिले विजेतेपद आहे आणि तिच्या कारकिर्दीतील 43 वे जेतेपद आहे.
- ओस्ट्रावा ओपन ही महिला टेनिसपटूंसाठी आयोजित स्पर्धा आहे.

Source: newsonair

ड्युरंड कप फुटबॉल ट्रॉफी

- एफसी गोवा (फुटबॉल क्लब गोवा) ने कोलकाता येथे अंतिम फेरीत मोहम्मदन स्पोर्टिंग क्लबवर 1-0 ने विजय मिळवल्यानंतर ड्युरंड कप फुटबॉलचे जेतेपद पटकावले.
- ड्युरंड कपचा मुकुट एफसी गोवाचे प्रशिक्षक जुआन फेरँडो फेनॉल यांची भारतीय भूमीवर प्रथमच ट्रॉफी देखील आहे.
- एफसी गोवाला जेतेपद मिळवण्यासाठी 40 लाख रुपये मिळाले, तर मोहम्मदन स्पोर्टिंगला 20 लाख रुपये मिळाले.

Source: newsonair

राष्ट्रीय क्रॉस-कंट्री चॅम्पियनशिप 2022

- नागालँड ॲथलेटिक्स असोसिएशन 15 व्या जानेवारी 2022 रोजी 56 व्या राष्ट्रीय क्रॉस कंट्री चॅम्पियनशिपचे आयोजन करेल.
- भारतीय ॲथलेटिक्स फेडरेशनच्या प्रायोजकत्वाखाली याचे आयोजन केले जाईल.
- टीप: चंदीगड ॲथलेटिक्स असोसिएशनने फेब्रुवारी 2021 मध्ये 55 व्या राष्ट्रीय क्रॉस कंट्री चॅम्पियनशिपचे आयोजन केले.

Source: newsonair

2022 बर्मिंघम राष्ट्रकुल खेळ

- हॉकी इंडियाने 2022 बर्मिंघम कॉमनवेल्थ गेम्समधून बाहेर पडले आहे.

- कारण: कोविड -19 ची चिंता आणि यूकेच्या भारतातील प्रवाशांसाठी भेदभावपूर्ण अलग ठेवण्याचे नियम यांमुळे
- इंग्लंडने भुवनेश्वरमध्ये पुरुषांच्या कनिष्ठ हॉकी विश्वचषकातून अशाच कारणांमुळे माघार घेतल्यानंतर हे पाऊल उचलण्यात आले आहे.

Source: TOI

जागतिक कुस्ती स्पर्धा

- कुस्तीपटू अंशु मलिक नॉर्वेच्या ओस्लो येथे 2021 च्या जागतिक कुस्ती स्पर्धेत रौप्य पदक जिंकणारी पहिली भारतीय महिला ठरली.
- महिलांच्या 57 किलोच्या अंतिम फेरीत ती हेलन मारौलिसशी लढत होती.

Source: ndtv

आंतरराष्ट्रीय मॅरथॉन स्पर्धा

- कोरोनामुळे गेल्या वर्षी रद्द करण्यात आलेली पुणे इंटरनॅशनल मॅरेथॉन या वर्षी होणार आहे. मात्र, वेळापत्रक आणि नियम बदलले आहेत.
- आंतरराष्ट्रीय मॅरेथॉन व्यवस्थापनाने ही माहिती दिली.

- त्यांच्या मते, दरवर्षी डिसेंबरच्या पहिल्या आठवड्यात होणारी ही स्पर्धा पुढच्या वर्षी 27 फेब्रुवारीला आयोजित केली जाईल.
- या वर्षी 14, 16 आणि 18 वयोगटासाठी शर्यती होणार नाहीत
- 18 वर्षापेक्षा कमी वयाचे फक्त पुरुष आणि महिला स्पर्धक ज्यांनी लसीचे दोन्ही डोस घेतले आहेत ते या वर्षी 42 किमी, 21 किमी, 10 किमी, 5 किमी आणि व्हीलचेअरच्या केवळ 5 गटांमध्ये स्पर्धा करतील. बक्षीस वितरण सोहळा रद्द करण्यात आला आहे.

Source: newsonair

2021 ISSF ज्युनियर वर्ल्ड चॅम्पियनशिप

- 43 पदकांसह (17 सुवर्ण, 16 रौप्य आणि 10 कांस्य), भारताने आंतरराष्ट्रीय नेमबाजी क्रीडा महासंघ (ISSF) कनिष्ठ जागतिक अजिंक्यपद 2021 मध्ये पेरूच्या लिमा, पेरूमध्ये अव्वल स्थान पटकावले आहे.
- पदकांमध्ये दुसरे स्थान 21 पदकांसह (7 सुवर्ण, 8 रौप्य आणि 6 कांस्य) यूएसएला मिळाले.

Source: ndtv

एफआयएच हॉकी स्टार्स पुरस्कार 2021

- भारतीय हॉकी खेळाडूंनी एफआयएच (इंटरनॅशनल हॉकी फेडरेशन) हॉकी स्टार्स अवॉर्ड्सच्या 2020-21 आवृत्तीवर विजय मिळवला.
- एखाद्या देशाने (भारताने) सर्व आठ प्रकारात विजय मिळवण्याची ही पहिलीच वेळ आहे.

विजेत्यांची यादी:

- सर्वोत्तम खेळाडू: गुरजीत कौर (महिला) आणि हरमनप्रीत सिंग (पुरुष)
- वर्षातील गोलकीपर: सविता पुनिया (महिला) आणि पीआर श्रीजेश (पुरुष)
- वर्षाचा प्रशिक्षक: स्जोर्ड मारीने (महिला) आणि ग्राहम रीड (पुरुष)
- वर्षातील उदयोन्मुख तारा: शर्मिला देवी (महिला) आणि विवेक सागर प्रसाद (पुरुष)

Source: Indian Express

byjusexamprep.com

SAFF चॅम्पियनशिप

- माले, मालदीव येथे नेपाळचा 3-0 असा पराभव करून भारताने 8 व्या वेळी दक्षिण आशियाई फुटबॉल महासंघ (SAFF) चॅम्पियनशिप जिंकली.
- भारताचा कर्णधार सुनील छेत्रीने त्याच्या 80 व्या आंतरराष्ट्रीय स्ट्राइकसह प्रतिष्ठित फुटबॉलपटू लिओनेल मेस्सीची बरोबरी केली आणि सक्रिय खेळाडूंमध्ये आंतरराष्ट्रीय फुटबॉलमध्ये दुसरा सर्वाधिक गोल करणारा खेळाडू बनला.

Source: newsonair

आयपीएल 2022

- भारतीय क्रिकेट नियामक मंडळाने (बीसीसीआय) आयपीएल (इंडियन प्रीमियर लीग) 2022 साठी अहमदाबाद आणि लखनौ या दोन नवीन संघांची घोषणा केली.

- संजीव गोयंका यांच्या RPSG समूहाने (RPSG Ventures Ltd.) लखनौला 7090 कोटी रुपयांच्या विजयी बोलीसह त्यांचे मूळ ठिकाण म्हणून निवडले आहे, तर CVC कॅपिटल पार्टनर्स (Irelia Company Pte Ltd.) ने 5625 कोटी रुपयांच्या बोलीने अहमदाबादची निवड केली आहे.
- आयपीएल 2022 मध्ये आता 10 संघांचा समावेश असेल.

Source: India Today

अहवाल

स्वच्छ सर्वेक्षण 2022

- गृहनिर्माण आणि शहरी व्यवहार मंत्री हरदीप सिंह पुरी (MoHUA) यांनी स्वच्छ सर्वेक्षण 2022 ला सुरुवात केली.स्वच्छ भारत मिशन-अर्बन (SBM-U) द्वारा आयोजित स्वच्छ सर्वेक्षण (SS) ची ही सलग 7 वी आवृत्ती आहे.

BYJU'S EXAM PREP
BYJU'S EXAM PREP SUBSCRIBE

- 'पीपल फर्स्ट' च्या थीमसह पुढे चालू ठेवून, एसबीएम-यू 'जन भागीदारी' च्या व्यापक थीम अंतर्गत नागरिक-केंद्रित उपक्रमांची मालिका आयोजित करेल.
- सर्वेक्षण ज्येष्ठ नागरिक आणि तरुण प्रौढांच्या आवाजाला समानतेने प्राधान्य देईल आणि शहरी भारताची स्वच्छता राखण्यासाठी त्यांच्या सहभागाला बळ देईल.
- MoHUA द्वारे 2016 मध्ये 73 शहरांमध्ये स्वच्छता मापदंडांवर शहरांची रँकिंग करण्यासाठी सादर करण्यात आले, स्वच्छ सर्वेक्षण हे 4,000 पेक्षा जास्त शहरी स्थानिक संस्था (ULBs) कव्हर करणारे जगातील सर्वात मोठे शहरी स्वच्छता सर्वेक्षण बनले आहे.
- 15K च्या खाली आणि 15-25K च्या दरम्यान दोन लोकसंख्या श्रेणी सादर करून या वर्षीचे सर्वेक्षण लहान शहरांसाठी एक स्तरीय खेळण्याचे क्षेत्र तयार करण्यासाठी वचनबद्ध आहे.
- सर्वेक्षणाच्या पदचिन्हांचा आणखी विस्तार करण्यासाठी, प्रथमच जिल्हा क्रमवारी सुरू करण्यात आली आहे.
- मागील वर्षाच्या 40% च्या तुलनेत सॅम्पलिंगसाठी सर्वेक्षणाची व्याप्ती आता 100% वॉर्डांमध्ये वाढवण्यात आली आहे.

Source: PIB

IIFL वेल्थ हुरुन इंडिया श्रीमंत यादी 2021

- IIFL वेल्थ हुरुन इंडिया रिच लिस्ट 2021 नुसार रिलायन्स इंडस्ट्रीज लिमिटेड (RIL) चे अध्यक्ष मुकेश अंबानी 7,18,000 कोटी रुपयांच्या संपत्तीसह सलग 10 व्या वर्षी भारतातील सर्वात श्रीमंत व्यक्ती बनले आहेत.
- हुरून ग्लोबल 500 मोस्ट व्हॅल्युएबल कंपन्या 2021 नुसार RIL जगातील 57 व्या सर्वात मौल्यवान कंपनी बनली आहे.

byjusexamprep.com

शीर्ष 3 हुरुन इंडिया श्रीमंत यादी 2021:

- मुकेश अंबानी (रिलायन्स इंडस्ट्रीज): ₹ 7,18,000 कोटी निव्वळ संपत्ती
- गौतम अदानी (अदानी ग्रुप): ₹ 5,05,900 कोटी निव्वळ संपत्ती
- शिव नादर (एचसीएल): ₹ 2,36,600 कोटी निव्वळ संपत्ती

Source: India Today

जिल्हा रुग्णालयांच्या कामगिरीतील सर्वोत्तम पद्धती

- नीति आयोगाने भारतातील जिल्हा रुग्णालयांचा कार्यक्षमता मूल्यांकन अहवाल प्रसिद्ध केला, ज्याचे शीर्षक 'जिल्हा रुग्णालयांच्या कामगिरीतील सर्वोत्तम पद्धती' आहे.
- हा अहवाल आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण मंत्रालय आणि WHO भारत यांच्या सहकार्याचा परिणाम आहे.
- हा अहवाल देशभरातील जिल्हा रुग्णालयांच्या पहिल्या कामगिरीचे मूल्यांकन आहे.
- मूल्यांकन फ्रेमवर्कमध्ये संरचना आणि आउटपुटच्या डोमेनमध्ये 10 मुख्य कार्यक्षमता निर्देशक समाविष्ट आहेत.

Source: PIB

हेली-बोर्ने सर्वेक्षण

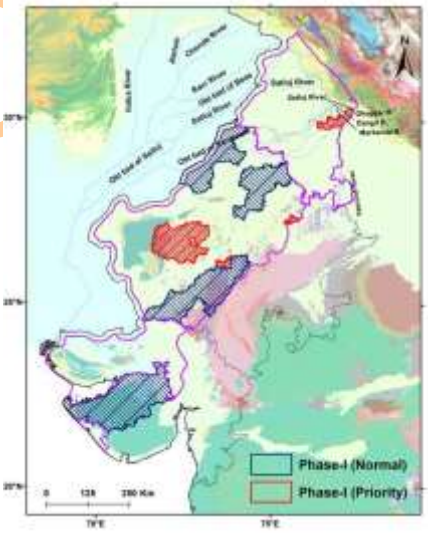

- केंद्रीय जलशक्ती मंत्री गजेंद्रसिंह शेखावत आणि राज्यमंत्री (स्वतंत्र प्रभार) विज्ञान आणि तंत्रज्ञान, डॉ जितेंद्र सिंह यांनी संयुक्तपणे शुष्क क्षेत्रातील भूजल व्यवस्थापनासाठी हेली-बोर्न सर्वेक्षणाचे उद्घाटन केले.
- केंद्रीय भूजल मंडळ, जलशक्ती मंत्रालय आणि CSIR-NGRI (नॅशनल जिओफिजिकल रिसर्च इन्स्टिट्यूट), हैदराबाद यांनी राजस्थान, गुजरात, हरियाणा

byjusexamprep.com

राज्यांच्या काही भागांमध्ये प्रगत हेली-बोर्न भौगोलिक सर्वेक्षण आणि इतर वैज्ञानिक अभ्यासाच्या वापरासाठी करार केला आहे.पंजाब आणि हिमाचल प्रदेश Aquifer मानचित्रण कार्यक्रमांतर्गत 3.88 लाख चौरस किमी क्षेत्र व्यापतात.

Source: PIB

'द स्टेट ऑफ द वर्ल्ड चिल्ड्रेन 2021' अहवाल

- केंद्रीय आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण मंत्री मनसुख मांडविया यांनी युनिसेफचे जागतिक प्रमुख प्रकाशन - "द स्टेट ऑफ द वर्ल्ड चिल्ड्रेन 2021; माझ्या मनावर: मुलांच्या मानसिक आरोग्याला प्रोत्साहन, संरक्षण आणि काळजी " या नावाचा अहवाल प्रकाशित केला.
- या अहवालात मुलांच्या मानसिक आरोग्यावर कोविड -19 साथीच्या लक्षणीय प्रभावाचा तपशील आहे.

अहवालाचे महत्त्वाचे निष्कर्ष:

- अहवालात असे आढळून आले आहे की भारतातील 15 ते 24 वर्षांच्या मुलांपैकी सुमारे 14 टक्के किंवा 7 पैकी 1, अनेकदा निराश झाल्याचे नोंदवले आहे.
- 10 ते 19 वयोगटातील 13 टक्के किशोरवयीन मुले निदान झालेल्या मानसिक विकाराने जगतात असा अंदाज आहे.
- 15 ते 19 वर्षांच्या मुलांमध्ये आत्महत्या हे चौथे प्रमुख कारण आहे. दरवर्षी, 10 ते 19 वयोगटातील जवळपास 46,000 मुले स्वतःचे आयुष्य संपवतात.

Source: PIB

हेनले पासपोर्ट इंडेक्स 2021

- हेनले पासपोर्ट इंडेक्स 2021 ने जगातील सर्वात शक्तिशाली पासपोर्टची यादी उघड केली आहे आणि भारत त्यावर 90 व्या क्रमांकावर आहे.

byjusexamprep.com

- भारताच्या पासपोर्टला 58 चा व्हिसा-मुक्त स्कोअर मिळाला, याचा अर्थ भारतीय पासपोर्ट धारक पूर्व व्हिसाशिवाय 58 देशांना भेट देऊ शकतात.
- ताजिकिस्तान आणि बुर्किना फासोसह भारताचा क्रमवारीत समावेश आहे.
- पहिला रँक- जपान, सिंगापूर (व्हिसा-मुक्त स्कोअर 192)
- दुसरा क्रमांक- जर्मनी, दक्षिण कोरिया (190)
- तिसरा क्रमांक- फिनलँड, इटली, लक्समबर्ग, स्पेन (189)
- इराक आणि अफगाणिस्तान हे सर्वात वाईट पासपोर्ट असलेले देश आहेत जे अनुक्रमे 28 आणि 26 व्हिसा मुक्त आहेत.
- टीप: भारत जानेवारी 2021 च्या निर्देशांकात 85 व्या, 2020 मध्ये 84 व्या आणि 2019 मध्ये 82 व्या क्रमांकावर होता.

Source: Indian Express

भारतातील शिक्षण अहवालाची स्थिती

- युनायटेड नेशन्स एज्युकेशनल, सायंटिफिक अँड कल्चरल ऑर्गनायझेशन (युनेस्को) ने भारतासाठी 2021 स्टेट ऑफ द एज्युकेशन रिपोर्ट (एसओईआर) लॉन्च केला. ज्याचा विषय होता, 'नो टीचर, नो क्लास'.
- NEP ची अंमलबजावणी वाढवण्यासाठी आणि शिक्षकांवर SDG.4 लक्ष्य 4C PM MITRA पार्क साकार करण्याच्या दिशेने एक अहवाल म्हणून काम करण्याचा या अहवालाचा हेतू आहे.

अहवालाचे निष्कर्ष:

- उत्तर प्रदेश, बिहार आणि मध्य प्रदेशमध्ये सर्वाधिक शिक्षकांच्या जागा रिक्त आहेत.
- शिवाय, भारतातील 60 टक्क्यांहून अधिक रिक्त पदे ग्रामीण भागात आहेत, उत्तर प्रदेश 80 टक्क्यांवर आहे.
- त्रिपुरामध्ये महिला शिक्षकांची संख्या सर्वात कमी आहे, त्यानंतर आसाम आणि झारखंड आहे. गोवा आणि दिल्ली नंतर चंदीगड आघाडीवर आहे.

Source: Business Today

ग्लोबल गर्लहुड रिपोर्ट 2021

- अलीकडेच, सेव्ह द चिल्ड्रेनने "आंतरराष्ट्रीय बालिका दिन" (11 ऑक्टोबर) रोजी "ग्लोबल गर्लहुड रिपोर्ट 2021: गर्ल्स राइट्स इन क्रायसिस" प्रसिद्ध केला.
- सेव्ह द चिल्ड्रेन ही भारतातील आघाडीची स्वतंत्र बाल हक्क स्वयंसेवी संस्था आहे, जी देशातील 18 राज्यांमध्ये काम करते.

  बालविवाहामुळे जागतिक स्तरावर दररोज 60 हून अधिक मुली आणि दक्षिण आशियात दररोज सहा मुलींचा बळी जातो.
- दक्षिण आशियामध्ये दरवर्षी 2,000 बालविवाहाशी संबंधित मृत्यू (किंवा दररोज सहा), त्यानंतर पूर्व आशिया आणि पॅसिफिक 650 मृत्यू (किंवा दररोज दोन) आणि लॅटिन अमेरिकन आणि कॅरिबियनमध्ये 560 वार्षिक मृत्यू (किंवा जवळजवळ दोन) पाहतात.

Source: Indian Express

जागतिक भूक निर्देशांक 2021

- ग्लोबल हंगर इंडेक्स (GHI) 2021 मध्ये 116 देशांमध्ये भारताचा 101 वा क्रमांक आहे.
- 27.5 च्या गुणांसह, भारतामध्ये उपासमारीची पातळी आहे जी गंभीर आहे.
- भारत पाकिस्तान (92), बांगलादेश (76) आणि नेपाळ (76) याच्या मागे आहे.
- 2020 मध्ये, भारत 107 देशांपैकी 94 व्या क्रमांकावर होता.
- चीन, कुवेत आणि ब्राझीलसह एकूण 18 देशांनी पाचपेक्षा कमी GHI स्कोअरसह अव्वल स्थान मिळवले.

ग्लोबल हंगर इंडेक्स (GHI) बद्दल:

- GHI अहवाल आयरिश सहाय्यक एजन्सी कन्सर्न वर्ल्डवाइड आणि जर्मन संस्था वेलथंगरहिल्फे यांनी संयुक्तपणे तयार केला आहे.

Source: Indian Express

byjusexamprep.com

जागतिक बहुआयामी दारिद्र्य निर्देशांक 2021

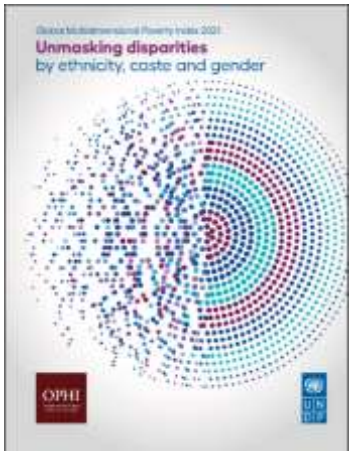

- 2021 बहुआयामी दारिद्र्य निर्देशांक (MPI) अहवाल संयुक्तपणे संयुक्त राष्ट्र विकास कार्यक्रम (UNDP) आणि ऑक्सफोर्ड गरीबी आणि मानव विकास उपक्रम (OPHI) यांनी संयुक्तपणे जारी केला. ग्लोबल बहुआयामी दारिद्र्य निर्देशांक (एमपीआय) 2021 विकसनशील क्षेत्रातील 109 देशांसाठी तीव्र बहुआयामी दारिद्र्याची तुलना करते. या लोकांपैकी 1.3 अब्ज (21.7%) 2021 जागतिक MPI द्वारे बहुआयामी गरीब म्हणून ओळखले जातात.
- सुमारे 644 दशलक्ष 18 वर्षाखालील मुले आहेत.
- साधारणपणे, 84 टक्के (1.1 अब्ज) ग्रामीण भागात राहतात आणि 16 टक्के (सुमारे 209 दशलक्ष) शहरी भागात राहतात.
- भारतात 6 पैकी 5 बहुआयामी गरीब लोक अनुसूचित जाती व जमातीचे आहेत.

Source: UNDP

नवीकरणीय ऊर्जा देश आकर्षण आकर्षण निर्देशांक 2021

- अर्न्स्ट अँड यंग ग्लोबल लिमिटेड (EY) कन्सल्टन्सी फर्मने जारी केलेल्या रिन्यूएबल एनर्जी कंट्री अट्रेक्टिवनेस इंडेक्स (RECAI) 2021 मध्ये भारताने तिसरा क्रमांक कायम ठेवला आहे.
- अमेरिका आणि चीन अनुक्रमे पहिल्या आणि दुसऱ्या स्थानावर आहेत.
- टॉप 30 PPA मार्केटमध्ये भारताचा 6 वा क्रमांक आहे.
- वीज खरेदी करार (PPAs) निर्देशांक: RECAI च्या या आवृत्तीत सादर करण्यात आलेला एक नवीन PPA निर्देशांक - अक्षय ऊर्जा खरेदीच्या आकर्षणावर लक्ष केंद्रित करतो आणि देशाच्या कॉर्पोरेट PPA बाजाराच्या वाढीच्या क्षमतेला स्थान देतो.

Source: newsonair

byjusexamprep.com

जगातील सर्वोत्तम नियोक्ता क्रमवारी 2021

- फोर्ब्सने प्रकाशित केलेल्या जगातील सर्वोत्कृष्ट नियोक्ता रँकिंग 2021 नुसार रिलायन्स इंडस्ट्रीज लिमिटेड (RIL) पहिल्या चार भारतीय कंपन्यांमध्ये आहे.
- मुकेश अंबानींच्या मालकीचे RIL 750 जागतिक कंपन्यांच्या एकूण रँकिंगमध्ये 52 व्या स्थानावर आहे.
- फोर्ब्स रँकिंगमध्ये अव्वल स्थान दक्षिण कोरियन दिग्गज सॅमसंग इलेक्ट्रॉनिक्सच्या ताब्यात होते, त्यानंतर अमेरिकन दिग्गज आयबीएम, मायक्रोसॉफ्ट, ॲमेझॉन, ॲपल, अल्फाबेट आणि डेल टेक्नॉलॉजीज.
- आयसीआयसीआय बँक (65), एचडीएफसी बँक (77) आणि एचसीएल टेक्नॉलॉजीज (90) या पहिल्या 100 रँकिंगमध्ये स्थान मिळवणाऱ्या इतर भारतीय कंपन्यांचा समावेश आहे.

Source: HT

जागतिक ऊर्जा दृष्टीकोन (WEO) अहवाल 2021

- आंतरराष्ट्रीय ऊर्जा एजन्सी (IEA) ने आपला वार्षिक जागतिक ऊर्जा दृष्टीकोन (WEO) अहवाल 2021 जारी केला.

अहवालाचे मुख्य निष्कर्ष:

- सौर, वारा, जलविद्युत आणि जैव ऊर्जा सारख्या नूतनीकरणयोग्य उर्जा स्त्रोतांना कोरोनाव्हायरस साथीच्या आजारानंतर ऊर्जा गुंतवणूकीत मोठ्या प्रमाणात वाटा निर्माण करणे आवश्यक आहे.
- आयईएने नमूद केले की नूतनीकरणाची मागणी सतत वाढत आहे.
- तथापि, 2050 पर्यंत निव्वळ-शून्याच्या दिशेने जागतिक उत्सर्जन सातत्याने घसरत राहण्यासाठी ही स्वच्छ ऊर्जा प्रगती अजूनही खूपच मंद आहे, ज्याचा IEA ला विश्वास आहे की जागतिक तापमानातील वाढ 1.5 डिग्री सेल्सियस पर्यंत मर्यादित करण्यात मदत करेल.
- 40% पेक्षा जास्त आवश्यक उत्सर्जन कपात स्वतःसाठी पैसे देणाऱ्या उपायांमधून होईल, जसे की कार्यक्षमता सुधारणे, गॅस गळती मर्यादित करणे, किंवा जेथे ते आता सर्वात स्पर्धात्मक वीज उत्पादन तंत्रज्ञान आहेत अशा ठिकाणी वारा किंवा सौर स्थापित करणे.

Source: Indian Express

byjusexamprep.com

2021 ग्लोबल थ्रेट असेसमेंट रिपोर्ट

- ग्लोबल थ्रेट असेसमेंट रिपोर्ट 2021 मध्ये असे उघड झाले आहे की कोविड -19 ने बाल लैंगिक शोषण आणि ऑनलाईन गैरवर्तन करण्यात लक्षणीय वाढ झाली आहे.
- हा अहवाल WeProtect ग्लोबल अलायन्सने लॉन्च केला आहे.
- WeProtect Global Alliance ही 200 पेक्षा जास्त सदस्यांची जागतिक चळवळ आहे.
- अहवालात लहान मुलांच्या लैंगिक शोषणाच्या धोक्याचे प्रमाण आणि व्याप्तीचे तपशील दिले आहेत आणि मुलांवरील जोखीम कमी करण्यासाठी आणि गैरवर्तन होण्याआधी प्रतिबंधित करण्यासाठी या मुद्द्यावर कारवाई करण्यास प्रोत्साहित करण्याचा हेतू आहे.
- नोंदवलेल्या घटनांमध्ये वाढ होण्यामागे कोविड-19 साथीचा रोग निर्विवादपणे एक कारणीभूत घटक आहे.

Source: The Hindu

नवीन नेमणुका

गुजरात विधानसभेच्या पहिल्या महिला सभापती

- भाजपच्या ज्येष्ठ आमदार निमाबेन आचार्य गुजरात विधानसभेच्या पहिल्या महिला सभापती झाल्या.
- 1960 मध्ये गुजरातच्या स्थापनेनंतर प्रथमच राज्य विधानसभेत महिला सभापती आहेत.
- व्यवसायाने स्त्रीरोगतज्ज्ञ, 74 वर्षीय आचार्य भुज-कच्छमधून पाचव्यांदा आमदार आहेत.

Source: Indiatoday

byjusexamprep.com

IAEA चे बाह्य लेखापरीक्षक

- भारताचे नियंत्रक आणि महालेखापरीक्षक (सीएजी) जी सी मुर्मू यांची आंतरराष्ट्रीय अणुऊर्जा एजन्सी (आयएईए) चे पुढील बाह्य लेखापरीक्षक म्हणून सहा वर्षांच्या कालावधीसाठी निवड करण्यात आली आहे.
- जीसी मुर्मू यांनी 8 ऑगस्ट 2020 रोजी भारताचे नियंत्रक आणि महालेखापरीक्षक (CAG) म्हणून पदभार स्वीकारला.
- त्यांनी केंद्र शासित प्रदेश जम्मू आणि काश्मीरचे पहिले उपराज्यपाल म्हणूनही काम केले आहे.

आंतरराष्ट्रीय अणुऊर्जा एजन्सी (IAEA) बद्दल:

- ही एक आंतरराष्ट्रीय संस्था आहे जी अणुऊर्जेच्या शांततापूर्ण वापराला प्रोत्साहन देते.
- ही एक स्वायत्त संस्था म्हणून 29 जुलै 1957 रोजी स्थापित झाली.
- त्याचे मुख्यालय व्हिएन्ना, ऑस्ट्रिया येथे आहे.

Source: India Today

आयुध संचालनालयाचे महासंचालक

- ईआर शेख यांनी आयुध संचालनालयाचे (समन्वय आणि सेवा) पहिले महासंचालक म्हणून पदभार स्वीकारला.
- ही ऑर्डनन्स फॅक्टरी बोर्ड (OFB) ची उत्तराधिकारी संस्था आहे.
- ईआर शेख यापूर्वी इटारसीच्या आयुध कारखान्याचे महाव्यवस्थापक होते.
- ते आयुध रत्न पुरस्कार, 2020 चे प्राप्तकर्ता देखील आहेत.

आयुध निर्माणी मंडळ (OFB) बद्दल:

- आता हे बदलून 7 संरक्षण सार्वजनिक क्षेत्रातील युनिट्स (DPSUs) करण्यात आले आहे जे पूर्णपणे नियंत्रित आणि भारत सरकारच्या संरक्षण मंत्रालयाच्या मालकीचे आहेत.

Source: PIB

जपानचे नवे पंतप्रधान

- जपानच्या संसदेने माजी परराष्ट्र मंत्री फुमियो किशिदा यांची नवीन पंतप्रधान म्हणून निवड केली.
- फुमिओ किशिदा यांनी योशीहिदे सुगा यांची जागा घेतली, ज्यांनी यापूर्वी आपल्या मंत्रिमंडळाचा राजीनामा दिला होता.

byjusexamprep.com

- 29 सप्टेंबर 2021 पासून त्यांनी लिबरल डेमोक्रॅटिक पार्टी (LDP) चे अध्यक्षपदही भूषवले आहे.

Source: The Hindu

पीटीआय चे अध्यक्ष

- प्रेस ट्रस्ट ऑफ इंडियाच्या (पीटीआय) अध्यक्षपदी अवीक सरकार यांची पुन्हा निवड झाली.
- अवीक सरकार एमेरिटस संपादक आणि आनंद बाजार ग्रुप ऑफ पब्लिकेशन्सचे उपाध्यक्ष आहेत.
- पीटीआय ही भारतातील सर्वात मोठी वृत्तसंस्था आहे.

Source: outlookindia

पंतप्रधानांचे सल्लागार

- मंत्रिमंडळाच्या नियुक्ती समितीने अमित खरे यांची पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांचे सल्लागार म्हणून दोन वर्षांसाठी करारानुसार नियुक्ती करण्यास मंजुरी दिली आहे.
- झारखंड कॅडरचे 1985 बॅचचे (निवृत्त) आयएएस अधिकारी अमित खरे 30 सप्टेंबर 2021 रोजी सेवानिवृत्त झाले होते.
- डिसेंबर 2019 मध्ये त्यांनी उच्च शिक्षण सचिव म्हणून पदभार स्वीकारला होता.

Source: HT

पीएम फसल विमा योजनेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी

- आयएएस रितेश चौहान यांची प्रधानमंत्री (पीएम) फसल विमा योजनेचे सीईओ (मुख्य कार्यकारी अधिकारी) आणि 22 सप्टेंबर 2023 पर्यंतच्या संयुक्त कार्यकाळासाठी कृषी आणि शेतकरी कल्याण विभागाअंतर्गत कृषी विभागाचे सहसचिव म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे.
- रितेश चौहान 2018 मध्ये नियुक्त झालेल्या आशिष कुमार भूतानी यांची जागा घेतील.

प्रधानमंत्री फसल विमा योजनेबद्दल (PMFBY):

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी 18 फेब्रुवारी 2016 रोजी पीएमएफबीवाय लाँच केले ते शेतकऱ्यांच्या उत्पन्नासाठी विमा सेवा आहे.

Source: ET

राष्ट्रीय संशोधन विकास महामंडळ

- अमित रस्तोगी यांची राष्ट्रीय संशोधन विकास महामंडळाचे (NRDC) अध्यक्ष आणि व्यवस्थापकीय संचालक म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे.
- अमित रस्तोगी यांनी भारतीय नौदलात (IN) 34 वर्षे सेवा केली आहे.
- राष्ट्रीय संशोधन विकास महामंडळ (NRDC) बद्दल:
- हे भारत सरकारच्या विज्ञान आणि तंत्रज्ञान मंत्रालयाच्या वैज्ञानिक आणि औद्योगिक संशोधन विभागाचे (डीएसआयआर) एक उपक्रम आहे.
- त्याची स्थापना 1953 मध्ये झाली.

Source: ET

उझबेकिस्तानचे अध्यक्ष शवकत मिर्झियोयेव

- उझबेकिस्तानचे राष्ट्राध्यक्ष शवकत मिर्जिओयेव ८०.१% मते मिळवून दुसऱ्या पाच वर्षांच्या कार्यकाळासाठी पुन्हा निवडून आले आहेत.
- शवकत मिर्झीयोयेव हे एक उझबेक राजकारणी आहेत जे 2016 पासून उझबेकिस्तानचे अध्यक्ष आणि

उझबेकिस्तानच्या सशस्त्र दलांचे सर्वोच्च कमांडर-इन-चीफ म्हणून काम करत आहेत.

- यापूर्वी ते 2003 ते 2016 पर्यंत उझबेकिस्तानचे पंतप्रधान होते.

उझबेकिस्तान बद्दल तथ्य:

- राजधानी: ताश्कंद
- चलन: उझबेकिस्तानी सोम

Source: The Hindu

अनिता आनंद

- पंतप्रधान जस्टिन ट्रुडो यांच्या ताज्या मंत्रिमंडळ फेरबदलात भारतीय वंशाच्या कॅनडाच्या राजकारणी अनिता आनंद यांची कॅनडाच्या नवीन संरक्षण मंत्री म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे.
- आनंद (वय 54) हे दीर्घकाळ संरक्षण मंत्री असलेले भारतीय वंशाचे हरजित सज्जन यांची जागा घेतील.

Source: The Hindu

निधन

अब्दुल कादीर खान

- पाकिस्तानच्या अणुबॉम्बचे जनक म्हणून ओळखले जाणारे 85 वर्षीय अब्दुल कादीर खान यांचे निधन झाले.
- पाकिस्तानने मोठ्या प्रमाणावर जागतिक आण्विक प्रसार घोटाळ्याची भूमिका स्वीकारल्यानंतर खान 2004 पासून एकांत जीवन जगत होते.

Source: newsonair

संकीर्ण

"अच्छी आदत" मोहीम

- मुंबई मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन आणि जपान इंटरनॅशनल को-ऑपरेशन (JICA) यांनी कोविड -19 सारख्या संसर्गजन्य रोगांचा प्रसार रोखण्यासाठी स्वच्छता पद्धतींविषयी जागरूकता निर्माण करण्यासाठी " अच्छी आदत " नावाची मोहीम सुरू केली आहे.
- या उपक्रमाअंतर्गत मुंबई मेट्रो लाइन -3 प्रकल्पाच्या बांधकाम साइटवर कामगारांना स्वच्छतेशी संबंधित साहित्य वितरीत करण्यात आले.

Source: Newsonair

SACRED पोर्टल

- सामाजिक न्याय आणि सक्षमीकरण मंत्रालयाने 'वरिष्ठ सक्षम नागरिकांसाठी पुन्हा नोकरीसाठी प्रतिष्ठा (SACRED)' हे पोर्टल विकसित केले आहे.
- ज्येष्ठ नागरिकांना निरोगी, आनंदी, सशक्त, सन्माननीय आणि स्वावलंबी जीवन जगण्याची खात्री करण्याचे मार्ग आखणे हा उद्देश आहे.
- रोजगार शोधणारे ज्येष्ठ नागरिक आणि रोजगार पुरवठादारांना एका व्यासपीठावर आणण्यासाठी आयटी पोर्टल विकसित केले जाणार आहे.

byjusexamprep.com

- 5 वर्षांसाठी दरवर्षी 2 कोटी रु. प्लॅटफॉर्म डेव्हलपमेंटसाठी 10 कोटी रुपये निधीच्या देखभालीच्या अनुदानासह प्रदान केले जाईल.

Source: PIB

ट्रान्सिट ट्रीटमेंट सेंटर

- वन्यजीव संवर्धनाचे पारंपारिक ध्येय म्हणजे पर्यावरणातील विविधता टिकवणे. यासाठी राज्यात सर्वत्र वन्यजीव सप्ताह राबवला जात आहे.
- त्यानुसार वन्यजीवांच्या संरक्षणासाठी 'निसर्ग संवर्धन आणि वन्यजीव व्यवस्थापन' योजनेअंतर्गत जिल्ह्यात 'ट्रान्झिट ट्रीटमेंट सेंटर' सुरू करण्यात येत आहे.
- म्हसरूळ येथील निसर्ग संवर्धन आणि वन्यजीव व्यवस्थापन योजनेअंतर्गत उभारण्यात येणाऱ्या प्रस्तावित इमारती 'ट्रान्झिट ट्रीटमेंट सेंटर'चा भूमीपूजन समारंभ वन्यजीव सप्ताहादरम्यान आयोजित करण्यात आले.
- नाशिक जिल्हा वन विभागाकडे नाशिक, त्र्यंबक, इगतपुरी, सिन्नर, पेठ, बा-हे, हर्सूल, नानाशी आणि दिंडोरी, निफाड आणि सुरगाणा तालुके असे एकूण 8 वनक्षेत्र आहेत.
- जिल्ह्याच्या पश्चिम भागात प्रामुख्याने बिबट, तरस, कोल्हा, ससा, मोर, माकड, उड मांजर इत्यादी वन्य प्राणी आढळतात.
- तसेच नाशिक, सिन्नर आणि इगतपुरी जंगलात बिबट वन्यजीवांची मोठ्या प्रमाणात उपस्थिती आहे. या अपंग केंद्राच्या माध्यमातून जखमी आणि आजारी वन्य प्राणी आणि पक्ष्यांवर उपचार केले जातील आणि हे अपंगत्व केंद्र वन्यजीवांसाठी वरदान ठरेल.

Source: Deshdoot

जन योजना मोहीम 2021

- केंद्रीय पंचायती राज आणि ग्रामविकास मंत्री गिरीराज सिंह यांनी जन योजना अभियान 2021- सबकी योजना सबका विकास आणि व्हायब्रंट ग्रामसभा डॅशबोर्ड लाँच केले.
- आर्थिक वर्ष 2022-23 च्या योजना तयार करण्यासाठी आणि ग्रामोदय संकल्प मासिकाच्या 10 व्या अंकासाठी त्यांनी पीपल

byjusexamprep.com

प्लॅन कॅम्पेन -2021 वरील पुस्तिकाही प्रसिद्ध केली.

- 2 ऑक्टोबर 2021 पासून सर्व राज्यांमध्ये पीपल्स प्लॅन मोहीम राबवली जात आहे.
- एक व्हायब्रंट ग्रामसभा डॅशबोर्ड ग्रामसभा/ग्रामपंचायतीच्या बैठकीद्वारे जास्तीत जास्त सहभाग वाढवण्यास मदत करेल.

Source: PIB

IndiaXports 2021 पोर्टल

केंद्रीय एमएसएमई (सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग) मंत्री नारायण राणे यांनी इंडिया एक्सपोर्ट इनिशिएटिव्ह आणि इंडियाएक्सपोर्ट्स 2021 पोर्टल ऑफ इंडिया एसएमई (लघु आणि मध्यम उद्योग) फोरमचे उद्घाटन केले.

- या उपक्रमामध्ये एक माहिती पोर्टल आहे जे भारतीय MSMEs द्वारे निर्यातीसाठी ज्ञानाचा आधार म्हणून काम करते जे सर्व 456 टेरिफ लाईनसाठी संभाव्य बाजारासह निर्यातक्षमतेशी संबंधित आवश्यक माहिती तसेच निर्यात, निर्यात प्रक्रिया आणि बरेच काही यामधील ट्रेंडसह आहे.

Source: PIB

हरा भरा मोहीम

- हरा भरा, तेलंगणातील सीडकोप्टर ड्रोन वापरून भारतातील पहिली हवाई बीजिंग मोहीम सुरू करण्यात आली.
- मरुत ड्रोन्सने विकसित केलेला 'सीडकोप्टर' हा जलद आणि स्केलेबल पुनरवनासाठी एक हवाई बीजारोपण उपाय आहे.
- हा प्रकल्प ड्रोनचा वापर करून बारीक, नापीक आणि रिकाम्या जंगलाच्या जमिनीवर बियाणे गोळे पसरवतो जेणेकरून ते झाडांच्या हिरव्यागार निवासस्थानात बदलतील.

Source: The Hindu

byjusexamprep.com

'ई-ऊसतोड कल्याण' ॲप

- बीडमध्ये ऊस कामगारांची डिजिटल नोंदणी करण्यासाठी आणि त्यांना त्वरित ओळखपत्र देण्यासाठी 'ई-ऊसतोड कल्याण' नावाचे ॲप सुरू करण्यात आले.
- बीड जिल्ह्यातील कामगारांची कमीत कमी वेळेत नोंदणी करण्यासाठी हे ॲप प्रायोगिक तत्वावर विकसित केले गेले आहे, त्यानंतर यानंतर संपूर्ण राज्यात राबवण्यात येणार आहे.

Source: Newsonair

जल जीवन मिशन ॲप

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी जल जीवन मिशन अंतर्गत जल जीवन मिशन ॲप आणि राष्ट्रीय जल जीवन कोश लाँच केले.

जल जीवन मिशन ॲप बद्दल:

- भागधारकांमध्ये जागरूकता सुधारण्यासाठी आणि जल जीवन मिशन अंतर्गत योजनांची अधिक पारदर्शकता आणि उत्तरदायित्व सुधारण्यासाठी जल जीवन मिशन ॲप सुरू करण्यात आले आहे.

राष्ट्रीय जल जीवन कोश बद्दल:

- राष्ट्रीय जल जीवन कोश मध्ये, कोणतीही व्यक्ती, संस्था, महामंडळ किंवा समाजसेवी, मग ती भारतात असो वा परदेशात, प्रत्येक ग्रामीण घर, शाळा, अंगणवाडी केंद्र, आश्रमशाळा आणि इतर सार्वजनिक संस्थांमध्ये नळपाणी जोडणी देण्यासाठी मदत करू शकते.

जल जीवन मिशन बद्दल:

- 2024 पर्यंत सर्व ग्रामीण घरांना पाईपयुक्त पाणी पुरवण्याचे उद्दिष्ट आहे.
- 15 ऑगस्ट 2019 रोजी भारत सरकारच्या जलशक्ती मंत्रालयाअंतर्गत लॉन्च करण्यात आले.

Source: newsonair

वेटलँड्स ऑफ इंडिया पोर्टल

- पर्यावरण, वन आणि हवामान बदल मंत्री, भूपेंद्र यादव यांनी 'वेबलँड्स ऑफ इंडिया पोर्टल' हे वेब पोर्टल सुरू केले आहे.

BYJU'S EXAM PREP

- हे पोर्टल भारतातील ओल्या भूमींशी संबंधित सर्व माहितीसाठी एकल-बिंदू प्रवेश आहे.
- पर्यावरण, वन आणि हवामान बदल मंत्रालयाच्या "वेटलँड्स मॅनेजमेंट फॉर बायोडायव्हर्सिटी अँड क्लायमेट प्रोटेक्शन" (टेक्निकल कोऑपरेशन प्रोजेक्ट) अंतर्गत हा पोर्टल विकसित करण्यात आला आहे.

Source: PIB

जगातील सर्वात मोठा खादी राष्ट्रध्वज

- जगातील सर्वात मोठा खादी राष्ट्रीय ध्वज महात्मा गांधींच्या 152 व्या जयंतीनिमित्त लेह, लडाख येथे लावण्यात आला.
- याचे उद्घाटन लडाखचे उपराज्यपाल आर के माथूर यांनी केले.
- 225 फूट लांब आणि 150 फूट रुंद असलेल्या तिरंग्याचे वजन सुमारे 1,000 किलो आहे.
- हा ध्वज खादी डायर्स आणि मुंबई येथील प्रिंटरने बनवला आहे जो खादी व्हिलेज अँड इंडस्ट्रीज कमिशन (KVIC) शी संलग्न आहे.

Source: India Today

जागतिक अंतराळ सप्ताह 2021

- जागतिक अंतराळ सप्ताह दरवर्षी 4 ते 10 ऑक्टोबर दरम्यान वैज्ञानिक आणि तांत्रिक प्रगती साजरी करण्यासाठी आयोजित केला जातो.

- जागतिक अंतराळ सप्ताह 2021 ची थीम 'अंतराळातील महिला' आहे.
- संयुक्त राष्ट्राच्या महासभेने 1999 मध्ये जाहीर केले की जागतिक अंतराळ सप्ताह दरवर्षी 4-10 ऑक्टोबर पर्यंत आयोजित केले जाईल.

Source: worldspaceweek.org

PM MITRA पार्क

- केंद्र सरकारने 7 मेगा इंटिग्रेटेड टेक्सटाईल रीजन आणि ॲपरल (पीएम मित्रा) पार्क स्थापन करण्यास मंजुरी दिली असून, एकूण खर्च रु. 5 वर्षांच्या कालावधीत 4,445 कोटी आहे.

पीएम मित्र पार्क बद्दल:

- पीएम मित्रा पार्क एक विशेष हेतू वाहनाद्वारे (SPV) विकसित केले जाईल जे सार्वजनिक-खाजगी भागीदारी (पीपीपी) मोडमध्ये राज्य सरकार आणि भारत सरकारच्या मालकीचे असेल.

Source: PIB

फोर्ब्स इंडिया श्रीमंत यादी 2021

- रिलायन्स इंडस्ट्रीजचे अध्यक्ष मुकेश अंबानी यांनी 2021 मध्ये फोर्ब्सच्या श्रीमंत भारतीयांच्या यादीत अव्वल स्थान कायम ठेवले.
- या वर्षी त्याची एकूण संपत्ती $ 92.7 अब्ज आहे.
- यासह, मुकेश अंबानी यांना 2008 पासून सलग 14 व्या वर्षी देशातील सर्वात श्रीमंत म्हणून घोषित केले गेले आहे.
- या यादीत भारतातील 100 श्रीमंत भारतीयांचा समावेश आहे.

टॉप 3 श्रीमंत भारतीय:

1. मुकेश अंबानी ($ 92.7 अब्ज)

2. गौतम अदानी ($ 74.8 अब्ज)
3. शिव नादर ($ 31 अब्ज)

Source: Indian Express

MyParkings ॲप

- केंद्रीय माहिती आणि प्रसारण मंत्री अनुराग सिंह ठाकूर यांनी MyParkings ॲप लाँच केले.
- मायपार्किंग ॲप हा एक प्रकारचा पहिला उपक्रम आहे जिथे लोक दक्षिण दिल्ली महानगरपालिकेच्या (SDMC) अधिकार क्षेत्रामध्ये ऑनलाइन पार्किंग स्लॉट बुक करू शकतात.
- हे इंटरनेट ऑफ थिंग्ज (IOT) तंत्रज्ञान-सक्षम एंड-टू-एंड डिजिटल प्रणालीवर आधारित आहे.

Source: India Today

आधार हॅकेथॉन 2021

- युनिक आयडेंटिफिकेशन अथॉरिटी ऑफ इंडिया (UIDAI) "आधार हॅकेथॉन 2021" नावाचे हॅकेथॉन आयोजित करेल.
- हॅकेथॉन 28 ऑक्टोबर 2021 पासून सुरू होत आहे आणि 31 ऑक्टोबर 2021 पर्यंत चालू राहील.

थीम:

- आधार हॅकेथॉन 2021 हा विषय दोन विषयांवर आधारित आहे.
- पहिली थीम: पहिली थीम "नावनोंदणी आणि अपडेट" च्या आसपास आहे.
- दुसरी थीम: दुसरी थीम "ओळख आणि प्रमाणीकरण" च्या आसपास आहे.
- भारतीय युनिक आयडेंटिफिकेशन अथॉरिटी (UIDAI) बद्दल:
- इलेक्ट्रॉनिक आणि माहिती तंत्रज्ञान मंत्रालयाच्या अंतर्गत भारत सरकारने आधार कायदा 2016 च्या तरतुदींनुसार स्थापित केलेली वैधानिक प्राधिकरण आहे.
- मुख्यालय: नवी दिल्ली
- स्थापना: 28 जानेवारी 2009

Source: PIB

byjusexamprep.com

माउंट हॅरिएट

- केंद्र सरकारने मणिपूरच्या स्वातंत्र्य सैनिकांना श्रद्धांजली म्हणून अंदमान आणि निकोबार बेटांमधील माउंट हॅरिएट नावाचे बेट शिखर असे नामकरण करण्याचा निर्णय घेतला आहे.
- आता ते मणिपूर पर्वत म्हणून ओळखले जाईल.
- 1857 च्या क्रांती दरम्यान आणि 1891 मध्ये ईशान्येकडील ब्रिटिशांचा प्रतिकार करण्यात मणिपूरने महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावली.
- माउंट हॅरिएट, अंदमान आणि निकोबार बेटांतील तिसऱ्या क्रमांकाचे बेटाचे शिखर, जिथे मणिपूरचे महाराजा कुलचंद्र सिंह आणि इतर 22 स्वातंत्र्य सैनिकांना अँग्लो-मणिपुरी युद्ध (1891) दरम्यान तुरुंगात डांबण्यात आले होते.

Source: HT

भारतीय रेल्वे स्थानके विकास महामंडळ

- भारतीय रेल्वेने भारतीय रेल्वे स्थानके विकास महामंडळ (IRSDC) विसर्जित करण्याचे आदेश दिले आहेत.
- हे मंत्रिमंडळ सचिवालयाने रेल्वे मंत्रालयाच्या अंतर्गत विविध संस्थांमध्ये समाकलित करण्यासाठी आणि संरचनात्मक सुधारणांच्या शिफारशीनुसार आहे.
- या शिफारसी वित्त मंत्रालयाचे प्रधान आर्थिक सल्लागार संजीव सान्याल यांनी तयार केलेल्या रेल्वे मंत्रालयाच्या अंतर्गत सरकारी संस्थांच्या तर्कशुद्धीकरणाच्या अहवालाचा एक भाग होता.
- IRSDC द्वारे व्यवस्थापित केलेली स्थानके संबंधित झोनल रेल्वेकडे सोपविली जातील.

Source: HT

आझादी अमृत चाय

byjusexamprep.com

- केंद्रीय अवजड उद्योग मंत्री डॉ महेंद्र नाथ पांडे यांच्या हस्ते आझादी अमृत चाय लाँच करण्यात आली.
- आझादी का अमृत महोत्सव साजरा करण्यासाठी मेसर्स अँड्रयू युल अँड कंपनी लिमिटेड, जड उद्योग मंत्रालयाच्या अंतर्गत चहा क्षेत्रातील केंद्रीय सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रम, भारताच्या 75 व्या वर्षाच्या स्मरणार्थ ऑर्थोडॉक्स, इलायची, अद्रख आणि मसाला फ्लेवर्समधील आझादी अमृत चायची मालिका सुरु करण्यात आली आहे.

Source: PIB

दक्षता जनजागृती सप्ताह

केन्द्रीय सतर्कता आयोग
CENTRAL VIGILANCE COMMISSION

- केंद्रीय दक्षता आयोग (CVC) 26 ऑक्टोबर ते 01 नोव्हेंबर 2021 या कालावधीत दक्षता जागरुकता सप्ताह पाळत आहे.
- दक्षता जागरुकता सप्ताहाची थीम 'स्वतंत्र भारत @75: आत्मनिर्भरता विथ इंटीग्रिटी' अशी आहे.
- केंद्रीय दक्षता आयोग (CVC) बद्दल:
- ही एक सर्वोच्च भारतीय सरकारी संस्था आहे जी 1964 मध्ये सरकारी भ्रष्टाचाराला संबोधित करण्यासाठी तयार केली गेली.
- 2003 मध्ये, संसदेने CVC ला वैधानिक दर्जा देणारा कायदा लागू केला.

Source: newsonair

MeitY स्टार्टअप हब

- MeitY Startup Hub, इलेक्ट्रॉनिक्स आणि माहिती तंत्रज्ञान मंत्रालयाचा एक उपक्रम (MeitY) आणि Google ने Appscale Academy नावाचा वाढ आणि विकास कार्यक्रम सुरू करण्यासाठी भागीदारीची घोषणा केली आहे.

Appscale Academy

ॲपस्केल अकादमी कार्यक्रमाबद्दल:

- या कार्यक्रमाचे उद्दिष्ट संपूर्ण भारतातील सुरुवातीच्या ते मध्यम टप्प्यातील स्टार्टअप्सना जगासाठी उच्च-गुणवत्तेचे ॲप्स तयार करण्याचे प्रशिक्षण देणे आहे.

byjusexamprep.com

- गेमिंग, हेल्थकेअर, फिनटेक, एडटेक, सोशल इम्पॅक्ट आणि बरेच काही यासह सर्व डोमेनवर स्थानिक स्टार्टअप्सना ॲप्सची श्रेणी तयार करण्यात आणि स्केल करण्यात मदत करण्यावर लक्ष केंद्रित करण्याचा अकादमीचा उद्देश आहे.
- परिभाषित गुणात्मक आणि परिमाणात्मक मापदंडांच्या आधारे 100 स्टार्टअप्स निवडले जातील.
- भारतातील टियर II आणि टियर III शहरांमधील उदयोन्मुख स्टार्टअप इकोसिस्टमवर विशेष लक्ष केंद्रित करणे, त्यांना स्केलेबल ॲप सोल्यूशन्स तयार करण्यासाठी आवश्यक मदत प्रदान करणे हे देखील या कार्यक्रमाचे उद्दिष्ट आहे.

Source: ET

गरूड ॲप

- ECI (भारतीय निवडणूक आयोग) ने सर्व मतदान केंद्रांच्या डिजिटल मॅपिंगसाठी गरुड ॲप लाँच केले.
- गरुड ॲपमुळे निवडणूक काम जलद, स्मार्ट, पारदर्शक आणि वेळेवर पूर्ण होईल.
- बूथ लेव्हल ऑफिसर (BLO) त्यांच्या नोंदणीकृत मोबाईल क्रमांकावरून मतदान केंद्रांचे अक्षांश आणि रेखांश यांसारख्या डेटासह मतदान केंद्रांचे फोटो आणि स्थान माहिती अपलोड करतील.
- ॲपमुळे पेपरवर्क कमी होईल.

Source: TOI

byjusexamprep.com

BYJU'S EXAM PREP

Prepare for Maharashtra State Exams

MPSC COMBINED | MPSC RAJYASEVA
MAHARASHTRA POLICE BHARTI

Live + Recorded Classes

E-Books for All Subjects

50+ Mock Tests

PDF Notes After Classes

Complete Syllabus Coverage

Practice Questions

ENROL NOW

JOIN BEFORE IT'S TOO LATE!